

Evalvacija kakovosti učnih mest za praktično usposabljanje z delom (PUD) in predlogi za posodobitev verifikacije učnih mest

Sintezno poročilo

Evalvacija kakovosti učnih mest za praktično usposabljanje z delom (PUD) in predlogi za posodobitev verifikacije učnih mest – Sintezno poročilo

Poročilo, pripravljeno v okviru projekta »Modernizacija srednjega poklicnega in strokovnega izobraževanja vključno z vajeništvom, prenova višješolskih študijskih programov ter vzpostavitev digitalno podprtih učnih mest 2022–2026«

Evalvacija kakovosti učnih mest za praktično usposabljanje z delom (PUD) in predlogi za posodobitev verifikacije učnih mest – Sintezno poročilo

Avtorici poročila:

dr. Klara Skubic Ermenc (UL, FF), mag. Tina Klarič (CPI)

Pri pripravi poročila sodelovali:

Darko Mali (CPI), Jasna Mažgon (UL, FF), Nina Kristl (UL, FF)

Urednica:

mag. Tina Klarič (CPI)

Jezikovni pregled:

Gradivo ni jezikovno pregledano.

Center RS za poklicno izobraževanje

Ljubljana, december 2025

Projekt sofinancirata Republika Slovenija, Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje in Evropska unija – NextGenerationEU. Projekt se izvaja skladno z načrtom v okviru razvojnega področja »Pametna, trajnostna in vključujoča rast«, komponente Krepitev kompetenc, zlasti digitalnih in tistih, ki jih zahtevajo novi poklici in zeleni prehod (C3 K5), ukrepov: reforma C. Modernizacija srednjega poklicnega in strokovnega izobraževanja vključno z vajeništvom, prenova višješolskih študijskih programov ter vzpostavitev digitalno podprtih učnih mest in investicija G. Krepitev sodelovanja med izobraževalnim sistemom in trgom dela: projekt Modernizacija srednjega poklicnega in strokovnega izobraževanja vključno z vajeništvom, prenova višješolskih študijskih programov ter vzpostavitev digitalno podprtih učnih mest.

Prva e-izdaja. Publikacija je brezplačna. DOI: XXX

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici

»Financira Evropska unija – NextGenerationEU«

Evalvacija kakovosti učnih mest za praktično usposabljanje z delom (PUD) in predlogi za posodobitev verifikacije učnih mest – Sintezno poročilo

v Ljubljani COBISS.SI-ID _____, ISBN _____ (PDF)

Kazalo

O projektu	6
1 Uvod.....	7
1.1 Vloga verifikacije v slovenskem in mednarodnem prostoru	7
1.2 Vloga evalvacij pri razvoju vajeništva in praktičnega usposabljanja z delom.....	10
2 Metodologija.....	11
2.1 Intervjuji z organizatorji PUD o kakovosti učnih mest	11
2.2 Anketiranje dijakov o stališčih o PUD v podjetjih	13
2.3 Zbiranje podatkov o verificiranih učnih mestih	18
2.4 Fokusna skupina z zbornicama in ministrstvama	20
3 Rezultati	22
3.1 Rezultati intervjujev z organizatorji PUD o kakovosti učnih mest	22
3.2 Rezultati anketiranja dijakov o stališčih o PUD v podjetjih.....	25
3.3 Podatki o verificiranih učnih mestih	30
3.4 Rezultati fokusne skupine z zbornicama in ministrstvama.....	36
4 Predlogi za oblikovanje novega modela verifikacije učnih mest.....	38
4.1 Značilnosti kakovostnih učnih mest v podjetjih med teorijo in prakso	38
4.2 Kakšen model verifikacije želimo?	42
5 Viri in literatura	45
6 Priloga: Najava verificiranih učnih mest (OZS in GZS) v izobraževalnih programih SPI od šol. l. 2017/18 do šol. l. 2023/24	46

Kazalo razpredelnic

<i>Razpredelnica 1: Dijaki glede na raven izobraževanja</i>	<i>14</i>
<i>Razpredelnica 2: Dijaki SPI</i>	<i>15</i>
<i>Razpredelnica 3: Dijaki SSI</i>	<i>17</i>
<i>Razpredelnica 4: Število najavljenih verificiranih učnih mest, število vseh verificiranih učnih mest na dijaka v izobraževalnih programih SPI za šol. l. 2024/2025</i>	<i>33</i>
<i>Razpredelnica 5: Najava verificiranih učnih mest (OZS in GZS) v izobraževalnih programih SPI od šol. l. 2017/18 do šol. l. 2023/24</i>	<i>46</i>

Kazalo diagramov

<i>Diagram 1: Iskanje podjetja za PUD.....</i>	<i>26</i>
<i>Diagram 2: Mnenje dijakov in vajencev o številu ur PUD</i>	<i>27</i>
<i>Diagram 3: Obisk organizatorja PUD v podjetju</i>	<i>28</i>
<i>Diagram 4: Načrti dijakov po zaključku izobraževanja</i>	<i>29</i>

Seznam kratic

KPU – Katalog za praktično usposabljanje

NIV – načrt izvajanja vajeništva

NPI – nižje poklicno izobraževanje

PUD – praktično usposabljanje z delom

SPI – srednje poklicno izobraževanje

SSI – srednje strokovno izobraževanje

ZPSI – Zakonu o poklicnem in strokovnem izobraževanju

ZVaj – Zakon o vajeništvu

O projektu

Projekt »Modernizacija srednjega poklicnega in strokovnega izobraževanja vključno z vajeništvom, prenova višješolskih študijskih programov ter vzpostavitev digitalno podprtih učnih mest 2022–2026« je financiran v okviru Načrta za okrevanje in odpornost (NOO), ki je nacionalni program reform in naložb, s katerimi se blažijo gospodarske in socialne posledice pandemije covid-19 v Sloveniji. Namen načrtovanih ukrepov NOO je do leta 2026 podpreti dolgoročno trajnostno rast ter obravnavati izzive zelenega in digitalnega prehoda.

Temeljni cilj projekta je modernizirati poklicno in strokovno izobraževanje na način, ki bo omogočal krepitev kompetenc za digitalni in zeleni prehod, večjo prilagodljivost, odpornost in odzivnost PSI na potrebe trga dela, okolja in posledično izboljšanje njegove relevantnosti za gospodarsko okrevanje, zvišanje produktivnosti ter uravnotežen družbeni, okoljski in gospodarski razvoj.

V okviru projekta se izvajajo naslednje aktivnosti:

- aktivnost 1: kompetence in kvalifikacije za digitalni in zeleni prehod,
- aktivnost 2: kakovost načrtovanja in izvedbe programov srednjega poklicnega in strokovnega izobraževanja na ravni izvajalcev,
- **aktivnost 3: nadaljnji razvoj vajeništva in povezava šol s podjetji,**
- aktivnost 4: digitalno podprta učna mesta na področju zdravstva in socialnega varstva ter predšolske vzgoje,
- aktivnost 5: prenova višješolskih študijskih programov (za zeleni in digitalni prehod) in
- aktivnost 6: izvedba dogodkov za povečanje atraktivnosti in kakovosti PSI.

Sintezno poročilo o evalvaciji verifikacije učnih mest je eden od rezultatov projektne aktivnosti 3: nadaljnji razvoj vajeništva ter povezava šol s podjetji. V poročilu so predstavljeni sintezni rezultati o pogledih različnih deležnikov na učna mesta v podjetjih v okviru praktičnega usposabljanja z delom.

1 Uvod

1.1 Vloga verifikacije v slovenskem in mednarodnem prostoru

Verifikacija učnih mest je v slovenskem prostoru opredeljena kot postopek preverjanja, ali delodajalec izpolnjuje minimalne pogoje za izvajanje praktičnega usposabljanja z delom (PUD). Temeljna določba je v Zakonu o poklicnem in strokovnem izobraževanju (ZPSI), 32.a člen določa, da se pri verifikaciji presoja ustreznost delovnega prostora, opreme in dejavnosti delodajalca, da je mogoče dosegati cilje PUD po izobraževalnem programu. 32.a člen hkrati določa, da je verifikacija obvezna za srednje poklicno izobraževanje (SPI), za srednje strokovno izobraževanje (SSI) pa, kadar je v izobraževalnem programu vsaj 14 tednov PUD, medtem ko se za nižje poklicno izobraževanje (NPI) učna mesta ne verificirajo. V 32.a členu je določeno tudi, da se ta določila uporabljajo tudi za verifikacijo vajeniških učnih mest. Ne glede na to, je verifikacija opredeljena tudi v Zakonu o vajeništvu (ZVaj). Ta določa, da lahko delodajalec sklene pogodbo o vajeništvu, če je (med drugim) vpisan v razvid vajeniških učnih mest, ki ga vodijo pristojne zbornice; razvid vsebuje tudi podatke o izpolnjevanju pogojev delodajalca. ZVaj zbornicam med nalogami izrecno nalaga tudi preverjanje ustreznosti delovnih pogojev in opreme na vajeniških učnih mestih (12. člen), evidenčni okvir pa ureja 41. člen (razvid vajeniških učnih mest).

Kdo verificira učna mesta in kako je sistem evidenc urejen, je določeno v 32.a in 32.b členu ZPSI: verifikacijo izvajajo pristojne zbornice z javnim pooblastilom, ki določijo pristojno osebo ali imenujejo verifikacijsko komisijo. Zbornice vodijo register učnih mest, CPI pa vzpostavi in vodi centralni register učnih mest (CRUM), kamor se stekajo podatki zbornic. V teh določilih je predvideno tudi sprotno posodabljanje: delodajalec mora spremembe, ki lahko vplivajo na izvajanje PUD, sporočiti zbornici v roku, zbornica pa lahko izpolnjevanje pogojev preverja tudi po uradni dolžnosti.

Podrobnejši potek postopka (vloga, dopolnitve, ogled, odločba in pritožba) je urejal podzakonski akt – Pravilnik o pogojih za izvajanje praktičnega izobraževanja v izobraževalnih programih poklicnega in strokovnega izobraževanja (Uradni list RS, št. 26/2003). Ta je določal, da postopek poteka pri zbornici (2. člen), začne se z vlogo delodajalca (3. člen), nepopolna vloga se dopolnjuje (4. člen), o izpolnjevanju oziroma neizpolnjevanju pogojev se izda odločba (8. in 9. člen), omogočena je pritožba na

Evalvacija kakovosti učnih mest za praktično usposabljanje z delom (PUD) in predlogi za posodobitev verifikacije učnih mest – Sintezno poročilo

pristojno ministrstvo (10. člen), zbornica pa mora odločiti praviloma v 60 dneh po prejemu popolne vloge (13. člen). Pravilnik je bil sprejet leta 2003 na osnovi ZPSI iz leta 1996. Prenovljeni ZPSI od leta 2006 dalje člena o pravilniku niso več vsebovali.

V praksi se postopek verifikacije učnih mest najpogosteje izvede tako, da delodajalec odda vlogo z dokazili, zbornica opravi administrativni pregled in se dogovori za obisk, nato sledi ogled in presoja pogojev v podjetju, po pozitivni presoji pa zbornica izda odločbo in delodajalca vpiše v ustrezno evidenco (register/razvid), podatki pa so nato vidni tudi v CRUM.

V mednarodnem kontekstu bi verifikacijo lahko razumeli kot obliko akreditacije: *gre za postopke ugotavljanja primernosti in kakovosti učnih mest v podjetjih in organizacijah, ki ponujajo učenje z delom.* (Priporočila Sveta EU, 2018, str. 4).

Konceptualno je verifikacija povezana z dualno zasnovano poklicnega izobraževanja, ki temelji na socialnem partnerstvu in delitvi odgovornosti med partnerje za kakovostno izvedbo izobraževanja. Bistveno je povezana s konceptom *kakovosti*, saj vsako učno mesto, na katerega v podjetju vključimo vajenca¹ (ali dijaka), samo po sebi še ne zagotavlja dobrih priložnosti za učenje (OECD, 2020. str. 36). Na eni strani so torej pomembne kvalitete učnih okolij v podjetjih, na drugi pa značilnosti izobraževalnih programov, v katere mora učenje z delom biti ustrezno umeščeno. (Deutscher, Braunstein, 2023, str. 134).

Dualni (ali triadni) sistemi poklicnega izobraževanja temeljijo na predpostavki, da je kakovostno poklicno izobrazbo (poklicne kompetence) mogoče zagotoviti le, če izobraževanje poteka v sodelovanju države (resorjev, ki pokrivajo izobraževanje, delo in gospodarstvo) s sfero dela (zbornice, delodajalci) in civilno sfero (sindikati, delojemalci ...). Socialni partnerji skupaj zagotavljajo izobraževanje na več medsebojno povezanih učnih mestih: v šoli, v podjetju in po potrebi tudi v medpodjetniškem izobraževalnem centru.

Pri OECD (2020) so oblikovali naslednje ključne značilnosti kakovostnih učnih mest:

¹ V mednarodnem prostoru se PUD povezuje predvsem z različnimi oblikami dualnega sistema poklicnega izobraževanja ali vajeništvom, v slovenskem prostoru tudi PUD v šolski obliki izpolnjuje mednarodne kriterije za opredelitev vajeništva, zato je včasih prevajanje dokumentov težje. V tem besedilu bomo zato uporabljali nadredni pojem dijak (pri čemer je s tem mišljen tudi vajenec). Kadar bomo imeli v mislih zgolj vajence v Slovenskem prostoru bomo uporabili termin vajenec.

1. Učenje z delom mora biti del izobraževalnega programa: resnično korist od učenja z delom je mogoče zagotoviti le, če je jasno povezano s cilji programa in ocenjevanjem učnih dosežkov in s tem jasno formuliranimi pričakovanji, ki jih uresničujejo delodajalci. (prav tam, str. 41)
2. Aktivnosti, ki jih na delovnem mestu opravljajo vajenci (ali dijaki), morajo vsaj v določenem delu biti enake nalogam, ki jih sicer opravljajo zaposleni in z orodjem, ki ga ti uporabljajo. V nasprotnem primeru poklicnih kompetenc ni mogoče razvijati. Ni dovolj, da vajenci (ali dijaki) denimo zaposlene zgolj opazujejo, ali izvajajo naloge, za katere poklicno znanje ni potrebno (npr. čiščenje ali fotokopiranje). (prav tam, str. 42)
3. Na učnem mestu igrajo ključno vlogo tudi mentorji in inštruktorji, ki nadzorujejo in spremljajo delo vajencev (ali dijakov), nanje prenašajo praktične veščine in nudijo razlago. (prav tam, str. 62)

Benner (2004: v: Deutcher, Braun, 2023, str. 136) izpostavlja tudi, da mora učenje z delom omogočati več faz: od opazovanja, načrtovanja, izvajanja delovnih nalog do refleksije opravljenega dela in naučenega. Učenje mora biti naravni spremljevalec dela in interakcije vajenca z mentorjem in zaposlenimi ter biti usklajeno z življenjem celotnega podjetja.

Evropska komisija pa je v Priporočilu Sveta z dne 15. marca 2018 o evropskem okviru za kakovostna in učinkovita vajeništva (2018/C 153/01) opredelila merila za učne in delovne pogoje. V kontekstu naše evalvacije je med njimi pomembno izpostaviti zlasti naslednje:

1. V podjetjih oz. delovnih organizacijah je treba imenovati ustrezne vodje usposabljanja (mentorje), ki tesno sodelujejo s šolami ter učitelje, ki s podjetji redno komunicirajo.
2. Zlasti v mikro, malih in srednji podjetjih pa mentorji (in drug kader) potrebujejo več podpore. Največ podpore je potrebne v obliki izobraževanja in usposabljanja.
3. Smiselno je zagotavljanje učne izkušnje tudi v podjetjih v tujini.
4. Vajeništvo temelji na jasnem in skladnem regulativnem okviru, ki med drugim vključuje postopke akreditacije (verifikacije) za podjetja in učna mesta, ki ponujajo vajeništva, in/ali druge ukrepe za zagotavljanje kakovosti.

5. Predvideti je treba finančno in/ali nefinančno podporo, zlasti za mikro, mala in srednja podjetja, da je podjetjem omogočeno stroškovno učinkovito vajeništvo. Če je ustrezno, se pri tem upoštevajo dogovori o delitvi stroškov med delodajalci in javnimi organi.
6. Pred in med vajeništvom se vajencem zagotavlja svetovanje pri izbiri poklica, mentorstvo in podpora z namenom zagotavljanja uspešnih učnih rezultatov in znižanja stopnje osipa. Vajeništvo se spodbuja kot privlačna učno pot z dejavnostmi ozaveščanja za široko javnost.
7. Zagotavlja se preglednost ponudb za vajeniška učna mesta in dostop do njih.
8. Pristopi zagotavljanja kakovosti so vzpostavljeni ob upoštevanju evropskega referenčnega okvira za zagotavljanje kakovosti poklicnega izobraževanja in usposabljanja (EQAVET), vključno s procesom, ki omogoča veljavno in zanesljivo ocenjevanje učnih izidov. Zagotavlja se spremljanje zaposlovanja in poklicnega napredovanja vajencev v skladu z nacionalno in evropsko zakonodajo o varstvu podatkov. (prav tam, str. 4-6)

1.2 Vloga evalvacij pri razvoju vajeništva in praktičnega usposabljanja z delom

V času poskusnega uvajanja vajeniške oblike poklicnega izobraževanja med leti 2017 in 2021 je bila na CPI izvedena obsežna evalvacija, katere rezultati so predstavljeni [v treh delnih evalvacijskih poročilih](#) in v zaključnem poročilu [Kaj je pokazalo poskusno izvajanje vajeništva?](#) (Klarič, 2021). Glavni fokus teh evalvacij je bil na izvedbi vajeništva; v njih smo opozorili na kar nekaj izzivov (organizacija dela na šoli, načrtovanje PUD v podjetjih, sodelovanje med šolami in podjetji, spremljanje dosežkov vajencev, ocenjevanje znanja, pedagoška usposobljenost mentorjev, ...). Ob tem se je izkazalo, da je večina izvedbenih težav, ki smo jih zaznali, povezana s sistemsko ureditvijo vajeništva, zato smo zasnovali še drugi sklop evalvacij. Leta 2023 smo izvedli [Evalvacijo obstoječe ureditve vajeniškega sistema](#), v kateri smo proučevali značilnosti, prednosti in slabosti socialnega partnerstva in dialoga v Sloveniji.

Ob razvoju vajeniške oblike izobraževanja in po sprejetju Zakona o vajeništvu (2017) se je odprlo tudi vprašanje o smiselnosti in možnostih širjenja vajeniške oblike izobraževanja tudi na višje izobraževalne ravni (srednje strokovno in višje strokovno izobraževanje), pa tudi vprašanje, kako urediti status odraslega, ki se izobražuje kot

Evalvacija kakovosti učnih mest za praktično usposabljanje z delom (PUD) in predlogi za posodobitev verifikacije učnih mest – Sintezno poročilo

vajenec v podjetju, oziroma kako v izobraževanju odraslih omogočiti vajeniško obliko izobraževanja. Da bi dobili odgovore na ta vprašanja, smo leta 2024 izvedli [Študijo izvedljivosti uvajanja vajeništva v srednjem strokovnem izobraževanju \(SSI\), višješolskem strokovnem izobraževanju \(VSI\) in izobraževanju odraslih \(IO\)](#).

Kot zadnje v sklopu evalvacij vajeništva na sistemski ravni, predstavljamo Evalvacijo kakovosti učnih mest za praktično usposabljanje z delom (PUD). Razdelili smo jo na štiri dele: (1) v prvem delu smo raziskovali stališča o kakovosti učnih mest in kakovost praktičnega usposabljanja z delom (PUD) v podjetjih. Izbrali smo tri šole, ki izvajajo vajeniško obliko izobraževanja in so regijsko razpršene; (2) v drugemu delu smo z anketiranjem dijakov zaključnih letnikov srednjega poklicnega in strokovnega izobraževanja zbrali stališča dijakov o PUD; (3) v tretjem delu smo zbrali podatke o številu verificiranih učnih mest v šolskih letih od šolskega leta 2017/2018 do šolskega leta 2024/2025; (4) v četrtem delu pa smo v fokusni skupini predstavili rezultate evalvacije in soočili mnenja ekspertnih predstavnikov socialnih partnerjev in predstavnikov pristojnih resornih ministrstev.

Evalvacija sledi logiki sekvenčnega raziskovanja (Vogrinc, 2008, str. 51-52), ki omogoča, da pri vsakem naslednjem koraku preverimo prejšnje ugotovitve in jih dodatno osvetlimo. Ugotovitve preteklih evalvacije so bile torej upoštevane pri tej evalvaciji, hkrati pa so ugotovitve vsakega od delov narekovale oblikovanje raziskovalnih vprašanj za vsak nadaljnji del evalvacije.

2 Metodologija

2.1 Intervjuji z organizatorji PUD o kakovosti učnih mest

2.1.1 Osnovna raziskovalna metoda

Za raziskovanje praks in izkušenj je najbolj primeren kvalitativni raziskovalni pristop, saj omogoča njihovo poglobljeno razumevanje. Kot osnovno metodo zbiranja podatkov smo izbrali polstrukturirani intervju, ki omogoča hkratno upoštevanje vnaprej pripravljenih vprašanj ter fleksibilnost pri prilagajanju poteka pogovora posameznemu sogovorniku. Na tak način pridobimo globlji vpogled v kompleksnost proučevanega pojava, hkrati pa nam do neke mere omogoča tudi primerjavo odgovorov sodelujočih

(Kvale in Brinkmann, 2009).

2.1.2 Vzorec

Udeleženci raziskave v vzorec niso bili izbrani naključno, temveč na podlagi vsebinske in izkustvene relevantnosti. Za namene evalvacije smo zato namensko izbrali tri šolske centre, kjer imajo večletne izkušnje z vajeništvom in zaposlujejo organizatorje PUD z dolgoletnimi izkušnjami z organizacijo praktičnega usposabljanja na delovnem mestu. Šolski centri se nahajajo v treh različnih geografskih okoljih v Sloveniji.

2.1.3 Zbiranje podatkov in raziskovalna vprašanja

S tremi organizatorji PUD smo opravili poglobljene polstrukturirane intervjuje. Intervjuji so potekali v marcu in aprilu 2025 v prostorih šol. Vsak intervju je trajal dve uri. Pogovore smo s soglasjem intervjuvancev snemali, sočasno pa je nastajal tudi natančen zapis pogovora. Vsak intervju (ali prepis intervjuja) smo analizirali posebej po enotni metodologiji, nato pa smo odgovore predstavnikov šol primerjali, da smo ugotovili vzorce, podobnosti in razlike v odgovorih.

V intervjujih smo podrobneje ugotavljali, kako na kakovost učnih mest gledajo tisti, ki s strani šol najtesneje sodelujejo s podjetji pri zagotavljanju učnih mest za vajence, to so organizatorji PUD. Poleg stališč so nas zanimale njihove izkušnje in prakse, ki so jih skozi leta razvili. Oblikovali smo naslednja raziskovalna vprašanja pri čemer smo se osredotočili na SPI, saj je v SPI predvidena verifikacija vseh učnih mest za PUD:

1. Kaj po mnenju organizatorjev PUD odlikuje kakovostno učno mesto?
2. Kako si organizatorji PUD oblikujejo nabor učnih mest in kako vključujejo učne mesta vajencev vanje?
3. S kakšnimi nameni in kako organizatorji PUD uporabljajo zbornične registre učnih mest in Centralni register učnih mest (CRUM)? Kako ocenjujejo uporabnost teh registrov?
4. Kakšne oblike podpore organizatorji PUD nudijo mentorjem v podjetjih in kako gledajo na pomen podpore?
5. Kako organizatorji PUD preverjajo kakovost dela mentorjev in podjetij in

kako vidijo svojo vlogo pri zagotavljanju kakovosti učnih mest?

6. Na kakšne načine spremljajo organizatorji PUD kakovost dosežkov vajencev? Kakšne možnosti pri tem imajo in kakšnih možnosti si želijo?
7. Ali na šoli področje sodelovanja s podjetji in mentorji vključujejo v interne samoevalvacije in kako to izvajajo?
8. S kakšnimi nameni in kako šola oz. organizator PUD kakorkoli sodeluje s sindikati?
9. Kaj bi organizatorji PUD po njihovem mnenju še potrebovali, da bi lahko svoje delo bolje opravljali (s strani šole, zbornic, ministrstva idr.)?

2.1.4 Obdelava podatkov

Transkript pogovora predstavlja glavno raziskovalno gradivo, ki je bilo analizirano po principu kvalitativne analize tako, da je najprej bil opravljen proces oblikovanja kod, ki smo jih kasneje organizirali v teme (Strauss in Corbin, 1990).

2.2 Anketiranje dijakov o stališčih o PUD v podjetjih

2.2.1 Osnovna raziskovalna metoda

Raziskavo smo izpeljali z uporabo deskriptivne in kavzalno-neeksperimentalne raziskovalne metode. Z deskriptivno metodo smo proučevane pojave opisovali na ravni vprašanja, kakšno je nekaj, ne da bi jih vzročno pojasnjevali (Štemberger, 2020). Kavzalno-neeksperimentalno metodo pa smo uporabili za proučevanje povezav med posameznimi dejavniki oziroma pojavi.

2.2.2 Vzorec

V vzorec smo zajeli 826 dijakov 3. letnikov SPI, od tega 74 vajencev in 1022 dijakov 4. letnikov SSI. Skupaj je na vprašalnik odgovorilo 1848 dijakov (razpredelnica 1)². V šol. I. 2024/25 je bilo v programe SPI vpisanih 3759 dijakov 3. letnikov, kar

² V nadaljevanju prikazujemo veljavne odgovore anketirancev, zato numerusi v nekaterih razpredelnicah odstopajo od navedenih numerusov vzorca.

Evalvacija kakovosti učnih mest za praktično usposabljanje z delom (PUD) in predlogi za posodobitev verifikacije učnih mest – Sintezno poročilo

pomeni, da naš vzorec zajema 22 % populacije). V programe SSI je bilo v šol. l. 2024/25 v 4. letnik vpisanih 9191 dijakov, kar pomeni, da naš vzorec zajema 11,1 % populacije. Vseh dijakov, ki so se izobraževali kot vajenci v 3. letniku, je bilo v tem šolskem letu 162 (vzorec zajema 45,7 % populacije). Navedeni podatki kažejo, da naš vzorec zajema velik del osnovne populacije, kar mu zagotavlja dobro reprezentativnost.

Razpredelnica 1: Dijaki glede na raven izobraževanja

V katero vrsto izobraževanje ste vključeni?	f	f%	
Srednje poklicno izobraževanje - SPI	826	44,7	(od tega 74 vajencev)
Srednje strokovno izobraževanje - SSI	1022	55,3	
Skupaj	1848	100,0	

Razpredelnica 2 prikazuje vzorec dijakov, razporejenih glede na to, kateri izobraževalni program SPI so obiskovali. V vzorcu prevladujejo dijaki, ki so obiskovali izobraževalne programe s tehničnimi in storitvenimi usmeritvami, kot so Računalnikar (13 %), Frizer (11,3 %), Električar (10,8 %) in Trgovec (10,7 %). Skupaj ti dijaki predstavljajo skoraj polovico vseh anektiranih v vzorcu. Srednje zastopani so izobraževalni programi Mehatronik – operater, Slaščičar, Avtoserviser in Mizar (med 5 % in 10 %). Med 4,5 % in 2 % dijakov, zajetih v vzorec, je bilo vpisanih v izobraževalne programe: Gastronomske in hotelske storitve, Oblikovalec kovin – orodjar, Bolničar – negovalec, Mehanik kmetijskih in delovnih strojev, Inštalater strojnih inštalacij, Administrator in Gospodar na podeželju. Manj kot 2 % predstavljajo dijaki iz izobraževalnih programov Pek in Avtokaroserist. Manj kot 1 % dijakov v vzorcu obiskuje izobraževalne programe, za katere je na splošno značilen manjši delež vpisanih (npr. Cvetličar, Mesar, Tesar, Dimnikar, ipd.)

Število vajencev (n = 74) in deleže po posameznih izobraževalnih programih predstavljamo v drugem delu razpredelnice 2. Največ vajencev, ki so odgovorili na naš anketni vprašalnik, se je izobraževalo v programu Mizar (29 oz. 39,2 %), sledi program Avtoserviser (17 oz. 23 %), 10 vajencev je izbralo izobraževalni program Oblikovalec kovin-orodjar, 9 pa izobraževalni program Mehatronik-operater. Ostali izobraževalni programi so med vajenci, zajetimi v raziskavo, manj zastopani (Avtokaroserist 4, Električar 3, po en vajenec pa prihaja iz izobraževalnih programov Inštalater strojnih inštalacij in Steklar).

Evaluacija kakovosti učnih mest za praktično usposabljanje z delom (PUD) in predlogi za posodobitev verifikacije učnih mest – Sintezno poročilo

Razpredelnica 2: Dijaki SPI

Izobraževalni programi SPI	Od tega vajencev			
	f	f%	f	f%
Računalnikar	107	13,0	/	/
Frizer	93	11,3	/	/
Elektrikar	89	10,8	3	4,1
Trgovec	88	10,7	/	/
Mehatronik-operater	79	9,6	9	12,2
Slaščičar	62	7,5	/	/
Avtoserviser	49	6,0	17	23,0
Mizar	46	5,6	29	39,2
Gastronomske in hotelske storitve	37	4,5	/	/
Oblikovalec kovin - orodjar	33	4,0	10	13,5
Bolničar-negovalec	22	2,7	/	/
Mehanik kmetijskih in delovnih strojev	21	2,6	/	/
Inštalater strojnih inštalacij	19	2,3	1	1,4
Administrator	18	2,2	/	/
Gospodar na podeželju	17	2,1	/	/
Pek	9	1,1		
Avtokaroserist	8	1,0	4	5,4
Izdelovalec oblačil	6	0,7	/	/
Cvetličar	3	0,4		
Mesar	3	0,4		
Steklar	3	0,4	1	1,4
Izvajalec suhomontažne gradnje	2	0,2	/	/
Pečar - polagalec keramičnih oblog	2	0,2	/	/
Tesar	2	0,2	/	/
Dimnikar	1	0,1	/	/
Mlekar	1	0,1	/	/
Slikopleskar - črkoslikar	1	0,1	/	/
Upravljalac težke gradbene mehanizacije	1	,1	/	/
Zlatar	1	,1	/	/
Skupaj	823	100,0	74	100,0

V razpredelnici 3 pa so predstavljeni podatki o deležu dijakov glede na to kateri izobraževalni program SSI so obiskovali. 179 dijakov na to vprašanje ni odgovorilo. Največ dijakov v vzorcu je vključenih v izobraževalni program Tehnik računalništva (12,2 %), sledijo Ekonomski tehnik (11,4 %), Predšolska vzgoja (11,2 %) in Zdravstvena nega (10,7 %). V te štiri programe je vpisana skoraj polovica vseh dijakov v vzorcu. Manjše deleže predstavljajo dijaki, vpisani v programe, kot so Kozmetični tehnik (8,2 %), Farmaceutski tehnik (6,8 %), Strojni tehnik (5,7 %) in Kemijski tehnik (4,9 %). V nižjih deležih (pod 3 %) so v vzorcu prisotni dijaki, vpisani v programe kot so Kmetijsko-podjetniški tehnik, Aranžerski tehnik, Logistični tehnik, Tehnik optik in drugi.

Razpredelnica 3: Dijaki SSI

Izobraževalni programi SSI	f	f%
Tehnik računalništva	103	12,2
Ekonomski tehnik	96	11,4
Predšolska vzgoja	94	11,2
Zdravstvena nega	90	10,7
Kozmetični tehnik	69	8,2
Farmaceutski tehnik	57	6,8
Strojni tehnik	48	5,7
Kemijski tehnik	41	4,9
Naravovarstveni tehnik	34	4,0
Medijski tehnik	30	3,6
Tehnik mehatronike	30	3,6
Kmetijsko-podjetniški tehnik	23	2,7
Elektrotehnik	22	2,6
Aranžerski tehnik	18	2,1
Gastronomija in turizem	16	1,9
Logistični tehnik	15	1,8
Živilsko prehranski tehnik	13	1,5
Lesarski tehnik	10	1,2
Tehnik varovanja	9	1,1
Tehnik optik	7	0,8
Tehnik oblikovanja	4	0,5
Tehnik elektronskih komunikacij	3	0,4
Tehnik steklarstva	3	0,4
Geotehnik	2	0,2
Hortikulturni tehnik	2	0,2
Ustvarjalec modnih oblačil	2	0,2
Okoljevarstveni tehnik	1	,1
Veterinarski tehnik	1	,1
Skupaj	843	100,0

2.2.3 Zbiranje podatkov, raziskovalna področja in instrument

Zbiranje podatkov je potekalo v mesecu maju 2025, in sicer je bil dopis s QR kodo in povezavo do spletnega anketnega vprašalnika poslan vsem ravnateljem srednjih poklicnih in strokovnih šol s prošnjo, da ga posredujejo dijakom. Šole smo

Evalvacija kakovosti učnih mest za praktično usposabljanje z delom (PUD) in predlogi za posodobitev verifikacije učnih mest – Sintezno poročilo

nato še dvakrat prosili za distribucijo vprašalnika.

Anonimni anketni vprašalnik je sestavljen iz 35 vprašanj, ki pokrivajo 64 spremenljivk. Vsebinsko je razdeljen na sedem tematskih sklopov:

1. podatki o dijaku in programu izobraževanja (vrsta programa, letnik, poklic),
2. priprave na PUD in načrtovanje,
3. izvedba in spremljanje PUD,
4. doživljanje in subjektivna ocena kakovosti PUD,
5. nadaljevanje karijerne poti,
6. ustreznost števila ur PUD in praktičnega pouka,
7. zadovoljstvo z izbiro obstoječega poklica.

Več kot polovica vprašanj temelji na ocenjevalni lestvici s štiristopenjsko izbiro ((skoraj) vedno, pogosto, redko, (skoraj) nikoli). Poleg zaprtega dela vprašalnik vsebuje tudi štiri odprta vprašanja, kjer dijaki v lastnih besedah pojasnijo:

- kaj jim je bilo na PUD najbolj všeč,
- kaj jih je motilo,
- zakaj bi si želeli več ali manj PUD,
- zakaj bi si želeli več ali manj praktičnega pouka v šoli.

2.2.4 Obdelava podatkov

Podatke smo obdelali na deskriptivni ravni (f in f%) in jih tabelarično in grafično prikazali. Odprte odgovore smo združili v vsebinsko sorodne kategorije. Za preverjanje razlik med kategorijami neodvisne spremenljivke smo uporabili χ^2 -preizkus.

2.3 Zbiranje podatkov o verificiranih učnih mestih

2.3.1 Osnovna raziskovalna metoda

Za namene evalvacije verifikacije učnih mest je bila uporabljena analiza sekundarnih podatkov, kjer ne gre za neposredno zbiranje primarnih podatkov (npr. z anketiranjem, intervjuji ali opazovanjem), temveč za obdelavo podatkov iz že obstoječih podatkovnih virov. Osrednji namen analize podatkov je bil pregledati strukturo in dinamiko razpisanih učnih mest v različnih šolskih letih in izobraževalnih

Evalvacija kakovosti učnih mest za praktično usposabljanje z delom (PUD) in predlogi za posodobitev verifikacije učnih mest – Sintezno poročilo

programih.

2.3.2 Enote analize

Proučevane enote predstavljajo izobraževalni programi SPI, ki so se izvajali v vsaj enem od šolskih let v obdobju med šolskima letoma 2017/2018 in 2024/2025. V analizo je tako vključeno 46 izobraževalnih programov SPI, od tega 21 izobraževalnih programov, kjer se izvaja tudi vajeništvo.

2.3.3 Viri podatkov

Podatki o učnih mestih in izvajalcih so pridobljeni iz obstoječih registrov učnih mest. Za šolsko leto 2024/2025 so bili podatki pridobljeni iz Centralnega registra učnih mest (CRUM, vir: crum.cpi.si), za pretekla leta (2017/18 do 2023/24) pa iz registrov Obrtno – podjetniške zbornice Slovenije (OZS) in Gospodarske zbornice Slovenije (GZS) preko njihovih spletnih servisov. Pri tem je potrebno omeniti, da podatki za šolska leta od 2017/18 do 2023/24 zajemajo le podatke iz registrov OZS in GZS, ne pa tudi podatkov iz registra Trgovinske zbornice Slovenije (TZS), ki so sicer zajeti v podatkih za šolsko leto 2024/2025, kar pomeni, da podatki tega leta niso povsem primerljivi s podatki prejšnjih šolskih let.

2.3.4 Obdelava podatkov

Zbiranje podatkov je potekalo z izvozom iz centralnih registrov in nadaljnjim pregledom vsebine. V fazi obdelave so bili podatki pripravljene za analizo z združevanjem podatkovnih nizov iz različnih let in virov, standardizacijo zapisov (npr. izenačevanje poimenovanj izobraževalnih programov in numeričnih podatkov) ter izvedbo analize urejenih podatkov. Analiza je temeljila na kvantitativni metodi, pri čemer je bila pozornost usmerjena v štetje pojavnosti učnih mest in izvajalcev po izobraževalnih programih.

2.4 Fokusna skupina z zbornicama in ministrstvama

2.4.1 Osnovna raziskovalna metoda

Opravili smo kvalitativno raziskavo z uporabo deskriptivne raziskovalne metode (Štemberger 2020). Uporabljena je raziskovalna tehnika skupinskega intervjuja oziroma fokusne skupine (v nadaljevanju fokusna skupina), katere namen je pridobiti različne poglede na izbrane probleme ter njihova primerjava (Klemenčič in Hlebec, 2007).

2.4.2 Vzorec

K sodelovanju smo povabili predstavnike: Ministrstva za vzgojo iz izobraževanje (v nadaljevanju: MVI), Ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport (v nadaljevanju: MGTŠ), Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije (v nadaljevanju: OZS), Gospodarske zbornice Slovenije (v nadaljevanju: GZS) in Trgovinske zbornice Slovenije (v nadaljevanju TZS).

V fokusni skupini je sodelovalo devet sogovornikov: dva predstavnika MVI, en predstavnik MGTŠ, dva predstavnika GZS in trije predstavniki OZS. Zaradi zagotavljanja anonimnosti, za vse sogovornike v poročilu uporabljamo moški slovnični spol.

2.4.3 Zbiranje podatkov in raziskovalna vprašanja

Razprava je bila izvedena 8. oktobra 2025, trajala je dve uri in petinštirideset minut ter se je s soglasjem udeležencev snemala. Pogovor so moderirali trije moderatorji (predstavnik CPI in soavtorica poročila), ki so udeležence nagovorili in predstavili ključne rezultate evalvacije verifikacije učnih mest. Temu je sledila vodena razprava, ki je temeljila na naslednjih raziskovalnih vprašanjih in podvprašanjih:

1. Kako zasnovati sistem ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti procesa verifikacije učnih mest?
2. Ali bi bilo smotno na ravni države natančneje opredeliti minimalne pogoje verifikacije in jih vezati na vsebino in vrsto programov za šolsko in za vajeniško obliko PSI?

3. Kakšno razmerje pri tem vzpostaviti med vajeniško in šolsko obliko?
4. Ali bi bilo potrebno v preverjanje kakovosti učnih mest vpeljati tudi katere od elementov preverjanja procesa ali rezultatov?
5. Kako izboljšati sistem zbiranja, hranjenja, predstavljanja podatkov o verificiranih učnih mestih in dostopanja do njih?
6. Ali je mogoče s podatki, ki se zbirajo v obstoječi ureditvi, ugotoviti, kolikšno je število razpoložljivih učnih mest glede na izobraževalni program in glede na regijo, v kateri deluje podjetje?
7. Kako regijsko zagotoviti zadostno število učnih mest?

2.4.4 Obdelava podatkov

Transkript razprave predstavlja glavno raziskovalno gradivo, ki je bilo analizirano po principu kvalitativne analize: (1) urejanje gradiva v kodirne tabele; (2) začetno kodiranje; (3) fokusirano kodiranje in oblikovanje kategorij; (4) oblikovanje zaključkov (Charmaz, 2014).

3 Rezultati

V nadaljevanju predstavljamo sintezne ugotovitve posameznih delov evalvacije, podrobnejši rezultati pa so v prilogah:

- Priloga 1: Delno poročilo o rezultatih intervjujev z organizatorji PUD
- Priloga 2: Delno poročilo o rezultatih anketiranja dijakov o PUD
- Priloga 3: Delno poročilo o rezultatih fokusne skupine z zbornicama in ministri

3.1 Rezultati intervjujev z organizatorji PUD o kakovosti učnih mest

Intervjuje smo izvedli na šolah, kjer izvajajo tako šolsko in vajeniško obliko izobraževanja. Poudarek je bil na izvedbi PUD v SPI, ki se mora izvajati na verificiranih učnih mestih. Ker so sogovorniki vpeti v šolsko in vajeniško obliko izobraževanja, so se odgovori mestoma nanašali na obe obliki, mestoma pa smo govorili izrecno o vajeniški obliki. V nadaljnjem besedilu je tako izpostavljeno, kdaj govorimo zgolj o vajeniški obliki, kadar to ni izpostavljeno, je govor o verifikaciji nasploh. Na osnovi raziskovalnih vprašanj in analize zapisov intervjujev smo rezultate o tem, kaj pravijo organizatorju PUD o kakovosti učnih mest v podjetjih za SPI, oblikovali v 8 kategorij:

(1) Kakovostno učno mesto odlikujeta oprema in mentor. Vsi sogovorniki so poudarili, da mora biti oprema pri delodajalcu usklajena s potrebami poklica in da mora verificirano učno mesto omogočiti usvajanje večino ciljev iz kataloga praktičnega usposabljanja (KPU³). Hkrati so poudarili velik pomen mentorja. Po njihovi oceni je mentor temeljni element kakovostnega učnega mesta. Izpostavili so, da morajo mentorji (s)poznati več specifik učenja z delom in delovanja z zelo raznoliko učno populacijo. Hkrati potrebujejo podporo s strani šol. Izpostavljeno je bilo tudi vprašanje formalne opredelitve, kdo je mentor oz. kdo vse mora imeti pedagoško-andragoško izobrazbo za izvedbo PUD. Ta nejasnost se kaže zlasti v srednje velikih in večjih podjetjih, kjer del mentorskega dela prevzemajo drugi zaposleni. Na nacionalni ravni nimamo jasne opredelitve, ali morajo imeti vsi, ki delajo z dijaki, pedagoško-

³ KPU imamo v dosedanji ureditvi samo v SPI.

andragoško izobrazbo ali je dovolj, da ima to izobrazbo samo krovni mentor, za koliko dijakov ali vajencev je lahko odgovoren en mentor.

(2) Verifikacija med formalnimi postopki in interno presojo. Sogovorniki so izrazili dvom v ustreznost postopkov formalne verifikacije in zato verificiranim mestom vedno ne zaupajo. Po njihovi oceni bi morali biti kriteriji za pridobitev verifikacije strožji, in vezani na KPU pri čemer opozarjajo, da na področjih, kjer je razvoj tehnologije zelo hiter, KPU temu ne more slediti. Ko je govora o šolski obliki poklicnega izobraževanja na nobeni šoli ne pošiljajo dijakov na PUD zgolj na verificirana učna mesta, ampak dijake usmerijo na učna mesta, katerih kakovost so preverili sami. Ker je vajeništvo zakonsko bolj regulirano na šolah vajenci usmerjajo zgolj na verificirana učna mesta.

(3) Primarnost internih evidenc učnih mest in slabša dostopnost javnih registrov. Vsi sogovorniki so povedali, da so izhodišče za njihovo delo evidence o učnih mestih v podjetjih, ki so jih na šoli izdelali skozi leta in jih stalno ažurirajo. Precej redkeje si pomagajo z evidencami zbornic ali CRUM. Organizatorji PUD vodijo dvoje evidenc, eno za šolsko in drugo za vajeniško obliko. Glede podpore vajencem pri iskanju učnih mest so različno aktivni, vsi pa pričakujejo, da si mesta vajenci poiščejo s pomočjo zbornic. V okviru šolske organizacije poklicnega izobraževanja so organizatorji zelo aktivni, svoje evidence letno ažurirajo, po potrebi iz njih izločijo podjetja, s katerimi so imeli slabe izkušnje ali ki več ne obstajajo, ... S temi podjetji iz lastnih evidenc imajo tesnejši stik. Zbornične registre in CRUM uporabljajo redkeje, nekateri kot dopolnilo lastni evidenci, nekateri sploh ne. Ker dijaki in vajenci najbolj pogosto učna mesta iščejo sami, so posebej izpostavili potrebo po dodatni podpori družinam, ki med sorodniki in družinskimi prijatelji nimajo primernih podjetnikov in obrtnikov, zlasti težje se znajdejo priseljene družine. Zanje je zato še posebej potrebno, da so informacije razumljive, preprosto predstavljene in dostopne.

(4) Sodelovanje organizatorjev PUD in mentorjev kot element zagotavljanja kakovosti učnih mest. Kot enega načinov zagotavljanja kakovosti učnih mest lahko identificiramo tudi tvorno sodelovanje organizatorjev PUD in mentorjev v podjetjih. Organizatorji s podjetji sodelujejo na različne načine in različno intenzivno, razlike pa se kažejo tudi glede na to, ali gre za PUD v okviru šolske ali vajeniški oblike izobraževanja. Kaže se, da sogovorniki sodelovanje razumejo tudi kot obliko podpore mentorjem, lahko bi rekli celo način neformalnega izobraževanja mentorjev. Sogovorniki so izrazili nekatere kritike do izobraževanja mentorjev in hkrati izpostavljajo veliko potrebo po njihovi dobri usposobljenosti (npr. 4 dni je premalo, da

bi se mentorji naučili ocenjevati). Po mnenju organizatorjev PUD so za mentorje manj primerne obsežne in z vidika mentorjevih potreb premalo osmišljene oblike izobraževanja. Po mnenju enega sogovornika se kot bolj primerne kažejo neformalne in kratke oblike izobraževanja v smislu prenosa informacij, izkušenj, mreženja in svetovanja.

Evidentirali smo štiri osrednje oblike sodelovanja:

- a. Obiski organizatorjev PUD v podjetjih na začetku in med izvajanjem PUD: obiske ocenjujejo kot zelo pomembne, zato zanje potrebujejo dovolj časa. Sogovorniki izpostavijo pomen podpore vodstva šole: kjer podporo imajo, sodelovanje poteka zgledno.
- b. Komunikacija prek dokumentacije, kot je napotnica na PUD ipd.
- c. Komunikacija prek ocenjevanja v vajeniški obliki: zdi se običajna praksa, da na šolah za mentorje pripravijo ocenjevalne liste, da jim olajšajo ocenjevanje. Organizatorji PUD mentorje informirajo glede ocenjevanja in jim strokovno svetujejo.
- d. Sodelovanje kot način usposabljanja mentorjev: pogovori so namenjeni informiranju in svetovanju mentorjem in nudenju strokovne podpore.

(5) Organski preplet teoretičnega in praktičnega učenja. Tudi v tej evalvaciji se je za vajeniško obliko odprlo vprašanje pristopa k poučevanju na delovnem mestu. V tej točki si sogovorniki niso enotni. Eden poudarja, da morajo mentorji vajence tudi poučevati (usvajanje ciljev v načrtu izvajanja vajeništva (NIV), ki pa jih v dotičnem podjetju ni možno razvijati skozi delovni proces). Dva temu stališču nasprotujeta, zato na njihovi šoli poskrbijo, da manjkajoče kompetence dijaki pridobijo v šoli. En sogovornik je posebej poudaril, da vajenci sicer morajo usvojiti določeno teoretično znanje tudi v podjetju, ampak tisto, ki je s poklicnimi veščinami organsko prepleteno in se ga usvaja skozi učenje z delom.

(6) Kakovost spremljanja dosežkov vajencev na PUD je odvisna od kakovosti sodelovanja med šolo in delodajalcem. Sogovorniki navajajo, da se kakovost dosežkov vajencev spremlja prek ocenjevalnih listov, ki jih na osnovi KPU za mentorje pripravijo na šoli (pripravi jih bodisi sam organizator PUD ali pri tem sodelujejo učitelji strokovnih modulov) ter sprotnega neformalnega spremljanja dela vajencev. Preverjala pa naj bi se tudi prek vmesnih preizkusov in zaključnega izpita. Iz odgovorov je mogoče razbrati, da si šole oz. organizatorji PUD v okvirih njihovih pristojnosti

prizadevajo, da so v preverjanje in ocenjevanja znanja, ki ga vajenci pridobivajo na PUD, tudi sami vključeni. Lahko bi interpretirali, da jim pomemben vidik zagotavljanja kakovosti na delovnem mestu predstavlja ravno sodelovanje vseh partnerjev (organizatorja PUD/ šole, mentorja in zbornice), kar še posebej velja za vmesne preizkuse in zaključne izpite. Tu vidijo organizatorji PUD na vseh treh šolah še možnosti za izboljšanje.

(7) Kakovost dosežkov vajencev je precej odvisna od organizacije pouka oz. zasnove izvedbenega kurikula. Ocene sogovornikov so pri vprašanju kakovosti dosežkov vajencev različne. Razlika se kaže med sogovornikom 1 na eni strani in strani med sogovornikoma 2 in 3 na drugi – slednja sta izpostavila, da so znanje in izdelki vajencev na neprimerljivo višji ravni kot znanje in izdelki dijakov in da tudi sicer vajenci pridobijo dovolj znanja za nadaljevanja izobraževanja. Kaže se, da zasnova izvedbenega kurikula in NIV v povezavi z močno podporno vlogo šol vodi do boljših dosežkov vajencev, saj mehanična delitev učnih ciljev in vsebin med šolo in podjetje na osnovi štetja ur ne prinese kakovostnih rezultatov.

(8) Spremljanje kakovosti sodelovanja s podjetji je še v povojih. Področje spremljanja kakovosti in samoevalvacijskih analiz je na tem področju v razvoju. Na eni šoli je organizator PUD izpolnil anketni vprašalnik v okviru samoevalvacijskega projekta, ki so ga izvajali na šoli, druga dva sta povedala, da sama mentorjem in vajencem vsako leto posredujeta anketni vprašalnik o zadovoljstvu z vajeništvom. Je pa odziv na ankete s strani delodajalcev slab.

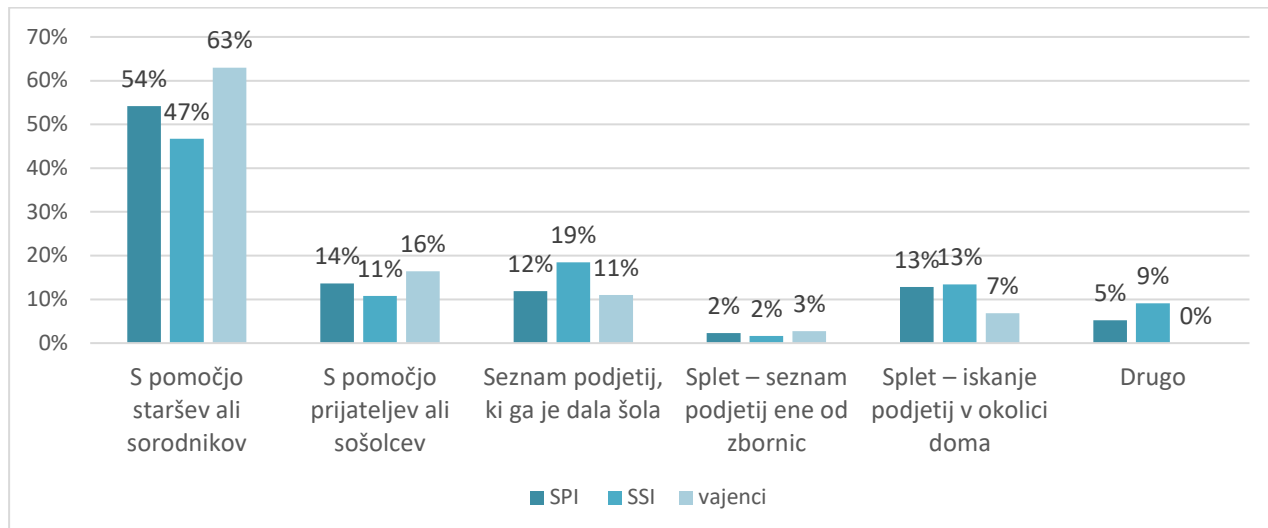
3.2 Rezultati anketiranja dijakov o stališčih o PUD v podjetjih

V evalvacijo smo zajeli 1848 dijakov, od tega 826 dijakov 3. letnikov SPI, kar zajema 22 % celotne populacije. Od 826 dijakov SPI je bilo 74 vajencev (kar predstavlja 45,7 % populacije vajencev). V raziskavi je sodelovalo 1022 dijakov 4. letnikov SSI, kar predstavlja 11,1 % populacije.

To, kar so opozorili organizatorju PUD se je pokazalo tudi z anketiranjem dijakov. Pri iskanju podjetja za PUD dijakom v največji meri pomagajo starši (ali drugi sorodniki). V največji meri pomagajo starši ali sorodniki vajencev (63 %), sledijo dijaki SPI (slabih 55 %) in dijaki SSI (46,7 %). Čeprav iz podatkov ne moremo razbrati, katere vire uporabljajo starši in v kolikšni meri (npr. sezname podjetij, ki jih imajo šole, sezname zbornic, CRUM ...) je potrebno delati na tem, da bodo informacije o PUD in zlasti

registri učnih mest zbrani na enem, vidnem in lahko dosegljivem mestu in da je uporabniška izkušnja rabe registrov prijazna in enostavna.

Diagram 1: Iskanje podjetja za PUD

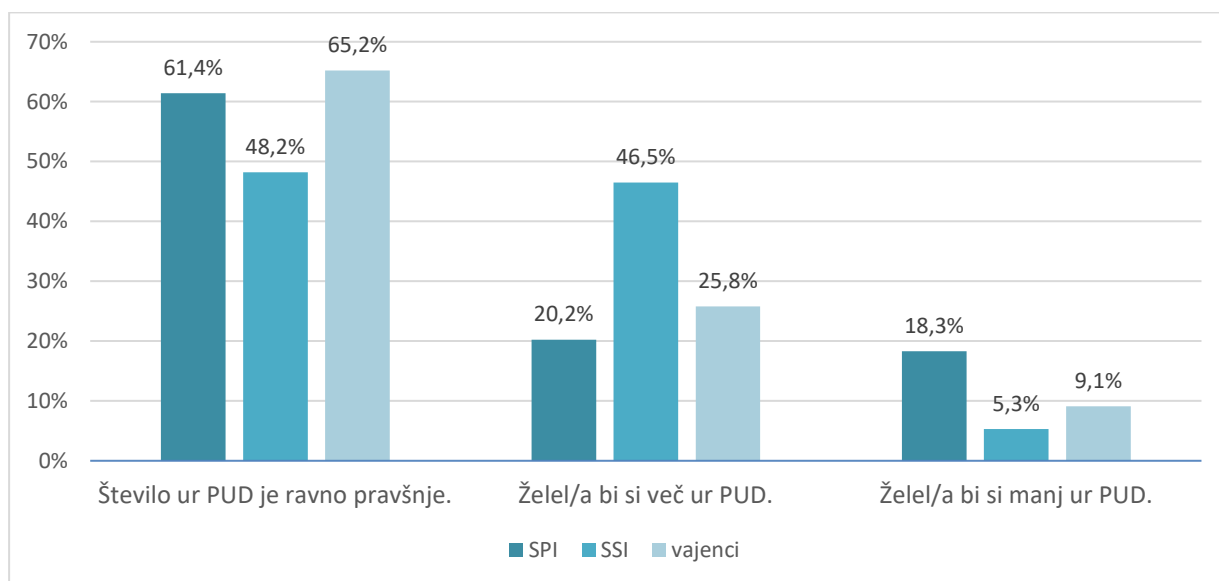
Priprava na PUD je s strani dijakov dobro ocenjena. Več kot 90 % dijakov (96,4 % dijakov SPI, 91,7 % vajeancev, 95,5 % dijakov SSI) meni, da so na šoli pred odhodom na PUD dobili vse potrebne informacije za nastop na PUD. Okoli 60 % dijakov (63,4 % dijakov SPI in 60,3 % dijakov SSI) je potrdilo, da sta šola in podjetje pripravila načrt za PUD. 33,1 % dijakov SPI in 28,7 % dijakov SSI ne ve, ali je takšen načrt nastal. Vajenci so še v nekoliko manjšem deležu (58,9 %) odgovorili, da sta šola in podjetje pripravila načrt za izvajanje vajeništva (NIV). 31,5 % vajeancev ne ve, ali je NIV nastal.

Ti podatki kažejo na več izzivov, ki jih imamo s PUD in so se že pokazali v preteklih evalvacijah. Prvi izziv je zadostno število učnih mest za PUD v lokalnem okolju. Zaradi pomanjkanja učnih mest so organizatorji PUD včasih zadovoljni že s tem, da je podjetje pripravljeno sprejeti dijaka na PUD. Če bi od delodajalcev zahtevali načrt PUD ali kakšne druge, po njihovem mnenju formalnosti, bi delodajalci sodelovanje s šolo zavrnil. Drugi izziv je organizacija in razporeditev dela na šolah. Na nekaterih šolah skrbijo organizatorji za tolikšno število dijakov na PUD, da po njihovih navedbah nimajo časa in ne zmorejo komunikacije z vsakim delodajalcem glede priprave načrta PUD. Organizatorji PUD opozarjajo, da podjetja niso pripravljena in nimajo časa prevzemati tovrstnih nalog in odgovornosti. Da je temu tako se je pokazalo tudi z anketiranjem delodajalcev v okviru Študija izvedljivosti vajeništva na SSI, VSI in IO. Do sedaj izvedene evalvacije vajeništva so pokazale tudi, da zlasti delodajalci (pa tudi šole) razumejo NIV kot formalni dokument in da jim ni v podporo

pri pedagoški pripravi na izvedbo PUD. Glede na to, da je priprava NIV zakonsko določena in je pogoj za sklenitev vajeniške učne pogodbe, je presenetljiv podatek, da skoraj tretjina vajencev ne ve, da NIV obstaja. Takšen rezultat lahko razumemo tako, da vajenci (tudi preostali dijaki) niso vključeni ali seznanjeni z načrtovanjem PUD in da tovrstni dokumenti morda za uporabnike nimajo prave uporabne funkcije.

Rezultati kažejo, da je zadovoljstvo s PUD med mladimi visoko. Več kot 80 % dijakov pravi, da jim je bil mentor (skoraj) vedno ali pogosto na voljo, ko so ga potrebovali, da je kazal zanimanje za njihovo delo da so si mentorji ali sodelavci vzeli dovolj časa za razlago delovnih postopkov, da so dijaki dobili povratno informacijo o njihovem delu. Več kot 60 % dijakov SPI in tudi vajencev meni, da je delež PUD v podjetju ravno pravi. 20,2 % dijakov SPI in 25,8 % vajencev bi si želelo še več PUD v podjetjih. Med dijaki SSI je slaba polovica takih, ki menijo, da je številu ur PUD ravno pravi. 46,5 % dijakov SSI bi si želelo več PUD. Kaže, da smo z odločitvijo, da se v SSI poveča število ur PUD (Izhodišča, 2016 in 2024) tudi odgovorili na želje in potrebe dijakov.

Diagram 2: Mnenje dijakov in vajencev o številu ur PUD

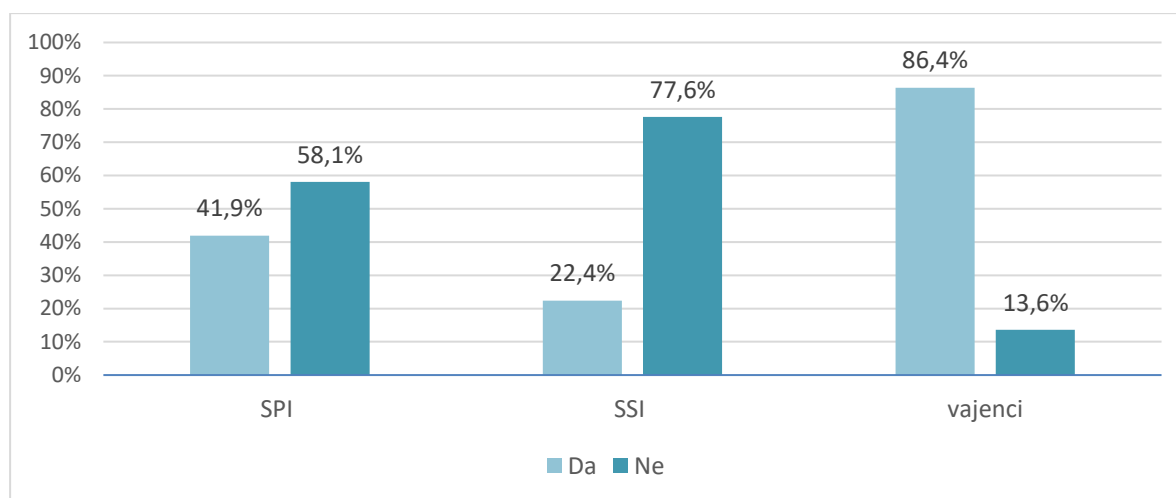
Dijaki so svoje zadovoljstvo s PUD opisali tudi v odprtih odgovorih. Izpostavili so pomen pridobivanja praktičnega znanja in veščin, pri čemer so posebej poudarili izkušnje samostojnega dela ter učenje odgovornosti. Tisti, ki so opravljali PUD v storitvenih dejavnostih, so kot posebej pozitivno izpostavili delo s strankami. Poleg tega so poudarjali tudi uporabnost pridobljenega znanja, njegovo povezavo s teoretičnimi vsebinami in pomen ustreznega plačila za opravljeno delo.

Manjši, čeprav tudi pomemben delež dijakov pa je izrazil kritičnost do PUD. Največ je dijakov SPI (18,3 %), ki bi si želelo manj PUD (9,1 % vajencev in 5,3 % dijakov SSI). Ti so izpostavili, da je PUD preobsežen, naporen, slabo organiziran in včasih nepošten (neplačan). Pomemben je tudi vidik, da PUD posega v prosti čas in zmanjšuje učni uspeh, če ni dobro usklajen s šolskimi obveznostmi. Tudi v odgovorih na vprašanje, kaj jih je pri PUD motilo, so navajali podobne razloge, hkrati pa nekateri tudi slab odnos in prenizko podporo mentorjev in sodelavcev.

Glede povezovanja med šolo in podjetjem, sta dobri dve tretjini dijakov SPI (69,3 %) in dijakov SSI (67,5 %) odgovorili, da se je to, kar so se učili v šoli (skoraj) vedno ali pogosto dopolnjevalo s tem, kar so delali v podjetju. Vajencev, ki so takšnega mnenja je bilo samo 50,7 %. Takšen podatek je zaskrbljujoč, saj vajenci v podjetjih preživijo kar polovico vsega časa, ki je namenjen uresničevanju ciljev izobraževalnega programa. Da je organizatorja PUD (skoraj) vedno ali pogosto zanimalo, kaj so se naučili v podjetju, je odgovorilo največ dijakov SPI (69,4 %), sledijo dijaki SSI (66,4 %) in vajenci (66,2 %). Da je učitelje strokovnih modulov (skoraj) vedno ali pogosto zanimalo, kaj so se naučili v podjetju, meni največ dijakov SPI (71,6 %), sledijo dijaki SSI (67,2 %) in vajenci (58,8 %). Tudi ti podatki kažejo, da vajenci v najmanjši meri zaznavajo, da se organizator PUD in učitelji strokovnih modulov zanimajo za to, kaj se naučijo v podjetjih. Takšni rezultati odpirajo vprašanje, ali so pristop in metode pouka v šoli dovolj prilagojene temu, da vajenci dobijo veliko znanja in izkušenj v podjetjih. Da mentor (skoraj vedno oz. pogosto) pred novo delovno nalogo preveri, kaj so se dijaki o tem že naučili v šoli, je odgovorilo 66,5 % dijakov SPI, 61,8 % vajencev in 57,8 % dijakov SSI. V času PUD je organizator PUD vsaj enkrat obiskal 41,9 % dijakov SPI, 22,4 % dijakov SSI in 86,4 % vajencev.

Diagram 3: Obisk organizatorja PUD v podjetju

Evalvacija kakovosti učnih mest za praktično usposabljanje z delom (PUD) in predlogi za posodobitev verifikacije učnih mest – Sintezno poročilo

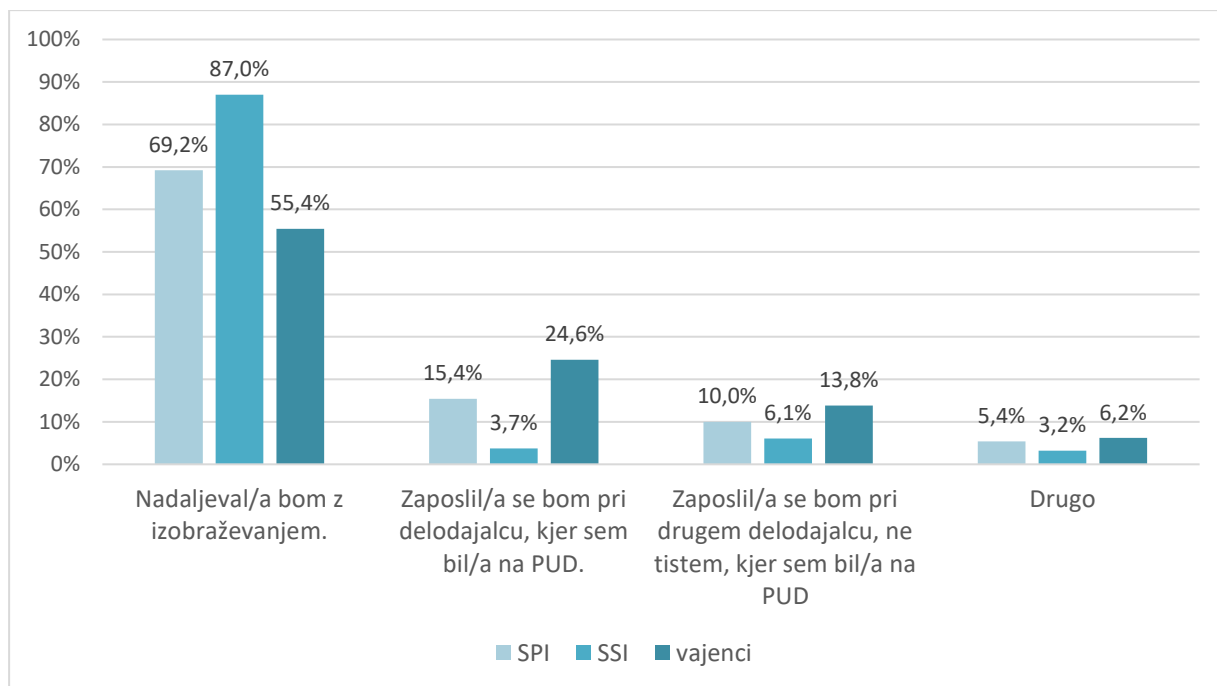

Slabih 80 % vajencev je poročalo o dobri pripravi in podpori pri vmesnem preizkusu. Pri pripravah so jim pomagali tako mentorji (78,1 %) kot sodelavci (84,8 %). 61,5 % vajencem se naloge na vmesnem preizkusu niso zdele zahtevne. 65,2 % jih je odgovorilo, da so naloge poznali vnaprej, 74,2 % vajencev meni, da so na vmesnem preizkusu dobili povratne informacije o tem, kaj že znajo in kaj morajo še utrditi,

Kar se tiče nadaljevanja karijerne poti, se kljub pozitivnim izkušnjam s PUD, večina dijakov ne namerava zaposliti. Med rezultati so se pokazale statistično pomembne razlike. Pokazalo se, da dijaki SSI v precej višjem deležu (87 %) želijo nadaljevati izobraževanje, kot dijaki SPI (slabih 70 %) ali vajenci (55 %). Se bodo pa vajenci v višjem deležu kot ostali dve skupini zaposlovali pri delodajalcu, kjer so opravljali PUD (skoraj četrtina), teh je med dijaki SPI za slabih 10 odstotnih točk manj, najmanjši pa je delež dijakov SSI, ki se nameravajo zaposliti tam, kjer so opravljali PUD.

Diagram 4: Načrti dijakov po zaključku izobraževanja

Evaluacija kakovosti učnih mest za praktično usposabljanje z delom (PUD) in predlogi za posodobitev verifikacije učnih mest – Sintezno poročilo

Glede zadovoljstva z izbiro ravni in vrste izobraževanja se je pokazalo, da so z izbiro izobraževanja najbolj zadovoljni vajenci, saj bi se jih 70,8 % ob ponovnem premisleku zopet vpisalo v isti izobraževalni program v vajeniško obliko izvajanja. 7,7 % vajencev bi se vpisalo v isti program, vendar v šolsko obliko. 9,3 % vajencev bi se ob ponovni izbiri odločilo za srednje strokovno izobraževanje. 66 % dijakov SSI in 55,6 % dijakov SPI bi se še enkrat vpisalo v isti izobraževalni program. 20,5 % dijakov SSI bi se ob ponovnem premisleku vpisalo v kakšen drug izobraževalni program SSI, 7,9 % bi se odločilo za gimnazijo. 13,7 % dijakov SPI bi se raje vpisalo v isti izobraževalni program v vajeniško obliko izvajanja, 16,6 % dijakov SPI bi se raje vpisalo v srednje strokovno izobraževanje.

3.3 Podatki o verificiranih učnih mestih

Na nacionalni ravni je upravljanje s podatki glede verificiranih učnih mest izziv, kar se je izkazalo že pri zbiranju podatkov. Ugotovili smo, da Centralni register učnih mest (CRUM), ki je bil vzpostavljen leta 2021 in na enem mestu združuje podatke o najavah verificiranih učnih mest vseh treh zbornic (OZS, GZS, TZS), odgovornih za verifikacijo učnih mest, ni omogočal arhiviranja podatkov. Iz CRUM smo tako lahko izvozili samo podatke za šolsko leto 2024/2025. Za podatke od leta 2017/2018 do leta

2023/2024 smo zato zaprosili vsako od zbornic. OZS in GZS sta nam podatke posredovali, na TZS pa arhiva podatkov za posamezno leto niso imeli. Zato imamo zbrane nekoliko različne podatke za šolska leta od 2017/2018 do 2023/2024 in za šolsko leto 2024/2025.

Za šolska leta od 2017/2018 do 2023/2024 so v preglednici 5 v Prilogi prikazani podatki, iz katerih je možno razbrati, koliko je bilo za posamezen izobraževalni program SPI najavljenih verificiranih učnih mest posebej na OZS, posebej na GZS in koliko skupaj ter tudi trend gibanja števila učnih mest. Pregled trendov števila najavljenih verificiranih učnih mest v izobraževalnih programih SPI v obdobju od šolskega leta 2017/18 do 2023/24 nam pokaže, da **se najizrazitejša dolgoročna rast skupnega števila učnih mest kaže predvsem v programih s področja strojništva in tehnike**. Pri programu Oblikovalec kovin – orodjar je razvidna izrazita rast števila najavljenih verificiranih učnih mest predvsem po letu 2021/22, ki je v največji meri posledica povečanega števila mest pri GZS, vendar je po letu 2021 opazna tudi rast pri OZS. Podoben trend opazimo pri programih Avtoserviser (na GZS več učnih mest kot na OZS), Mehatronik operater (izrazito vezan na GZS), Inštalater strojnih inštalacij, Avtokaroserist (rast v okviru OZS kot tudi GZS).

V drugo kategorijo lahko umestimo **programe s stagnacijo ali zmernimi nihanjem**: Program Mizar skozi celotno obdobje izkazuje razmeroma stabilno število najavljenih verificiranih učnih mest, prisotna so manjša nihanja brez jasnega trenda. Podobno velja za program Električar, kjer po močnem padcu števila mest po letu 2020/21 znova sledi rast v letu 2023/24. Programi, kot so Slaščičar, Pek in deloma tudi Strojni mehanik, izkazujejo zmerna nihanja brez jasnega dolgoročnega trenda rasti, pri čemer so opazni tudi začasni upadi v obdobju po letu 2020.

Programi z izrazitim upadanjem: Med programe z najbolj izrazitim upadom števila učnih mest sodi program Gastronomske in hotelske storitve, kjer skupno število učnih mest iz 492 v letu 2019/20 pade na približno 200 v zadnjih letih. Upad je povezan predvsem z velikim zmanjšanjem števila mest pri GZS. Dolgoročno trend upadanja beleži tudi program Bolničar-negovalec (kjer se sicer v zadnjem opazovanem obdobju zgodi ponovna rast). Izrazit upad in postopno izginjanje učnih mest izkazuje program Geostrojniki rudar, kjer po letu 2021/22 ni več na voljo nobenega učnega mesta. Podoben dolgoročni upad je opazen tudi pri programu Steklar.

Več programov ima v celotnem opazovanem obdobju precej **nizko število učnih mest**, pogosto le nekaj mest letno. Med takšne sodijo na primer Kamnosek, Dimnikar,

Polagalec talnih oblog, Gozdar, Gospodar na podeželju, Izvajalec suhomontažne gradnje ter Izdelovalec oblačil.

Iz Preglednice 5 je mogoče ugotoviti tudi, da v večini programov število učnih mest, ki se razpisujejo preko GZS, izrazito presega število mest v okviru OZS, kar je posebej značilno za izobraževalne programe s področja strojništva in tehnike (npr. Mehatronik operater, Oblikovalec kovin, Strojni mehanik, Električar, Avtoserviser). Nasprotno pa obstajajo programi, kjer je vloga OZS pri najavljenih verificiranih učnih mestih enaka vlogi GZS oziroma lahko število najavljenih verificiranih učnih mest pri OZS celo preseže število pri GZS, in sicer predvsem pri klasičnih obrtnih poklicih, kot so Frizer, Zidar, Tesar in Cvetličar. Posebej izstopa program Frizer, kjer skoraj vsa učna mesta zagotavlja OZS.

Drugi izziv pri upravljanju s podatki se je pokazal pri zbiranju in prikazovanju podatkov o najavah verificiranih učnih mest za posamezno šolsko leto in njihovi zasedenosti. Pristojne zbornice vsako leto (konec koledarskega leta) pošljejo vsem podjetjem, ki že imajo verificirana učna mesta, najavo, v kateri podjetja prosijo, da jim sporočijo, koliko učnih mest razpisujejo za naslednje šolsko leto. Kot poročajo na zbornicah, se podjetja na ta poziv večinoma odzovejo, ni pa nujno. To pomeni, da lahko podjetje, ki ni poslalo najave za učno mesto za posamezno šolsko leto, kljub temu sprejme dijaka na PUD, če se dijak ali šola obrneta na podjetje. Z vidika upravljanja podatkov na nacionalni ravni to pomeni, da so podatki o številu najav učnih mest za posamezen izobraževalni program v posameznem šolskem letu nepopolni.

Na zbornicah tudi različno vodijo podatke o zasedenosti verificiranih učnih mest. Na OZS imajo razvit informacijski sistem, v katerega za vajeniške in individualne učne pogodbe vpisujejo, koliko podjetij sprejme dijaka na PUD in je v njihovem registru to tudi razvidno. Vendar ni nujno, da podjetje zbornici sporoči, da ima zasedeno učno mesto. Na GZS in TZS takšnega sistema nimajo in ne vodijo evidence o zasedenosti učnih mest. Podjetja zbornicam tudi ne sporočajo, če se učno mesto zasede na podlagi kolektivne pogodbe s šolo, niti tega ne sporočajo šole. To pomeni, da se podatki, s katerimi razpolagamo v CRUM lahko razlikujejo od dejanske ponudbe verificiranih učnih mest in od njihove dejanske zasedenosti.

Za šolsko leto 2024/2025 smo iz CRUM izvozili podatke o najavah verificiranih učnih mest, ker pa se je pokazalo, da gredo lahko dijaki na PUD tudi na verificirana

Evalvacija kakovosti učnih mest za praktično usposabljanje z delom (PUD) in predlogi za posodobitev verifikacije učnih mest – Sintezno poročilo

učna mesta, ki jih podjetja za to šolsko leto niso najavila (dijaki gredo sicer na PUD tudi na neverificirana učna mesta), smo zbornice zaprosili še za podatek o vseh verificiranih učnih mestih. CRUM namreč podatkov o vseh verificiranih mestih ne vključuje, vključuje samo podatke o najavah verificiranih učnih mest za določeno šolsko leto. Pri zbiranju teh podatkov se je izkazalo, da na TZS v CRUM posredujejo podatke o vseh verificiranih učnih mestih. Zato je pri interpretaciji podatkov iz Razpredelnice 4 te okoliščine potrebno upoštevati. V Razpredelnici 4 so torej prikazani podatki o številu vpisanih dijakov v izobraževalne programe SPI, podatki o najavah učnih mest za šolsko leto 2024/2025 (z rumeno barvo) in podatki o številu vseh verificiranih učnih mest (z zeleno barvo).

Razpredelnica 4: Število najavljenih verificiranih učnih mest, število vseh verificiranih učnih mest na dijaka v izobraževalnih programih SPI za šol. l. 2024/2025

Evaluacija kakovosti učnih mest za praktično usposabljanje z delom (PUD) in predlogi za posodobitev verifikacije učnih mest – Sintezno poročilo

Št. učnih mest na dijaka (2024/2025)	Št. dljakov	Št. najavljenih učnih mest	Št. najavljenih učnih mest na dijaka	Št. vseh verificiranih učnih mest*	Št. vseh verificiranih učnih mest na dijaka
Izdelovalec kovinskih konstrukcij	5	24	4,8	146	29,2
Geostrojnik rudar	4	15	3,8	71	17,8
Mesar	66	182	2,8	225	3,4
Strojni mehanik	79	209	2,6	508	6,4
Klepar - krovec	14	22	1,6	106	7,6
Tapetnik	6	8	1,3	35	5,8
Steklar	23	22	1,0	22	1,0
Trgovec	1297	889	0,7	962	0,7
Oblikovalec kovin - orodjar	587	385	0,7	936	1,6
Avtokaroserist	335	140	0,4	438	1,3
Mizar	901	339	0,4	726	0,8
Mehatronik operater	1002	372	0,4	786	0,8
Dimnikar	4	1	0,3	10	2,5
Slikopleskar - črkoslikar	35	8	0,2	83	2,4
Pek	103	23	0,2	68	0,7
Tesar	68	15	0,2	139	2,0
Avtoserviser	1659	354	0,2	998	0,6
Kamnosek	19	4	0,2	18	0,9
Elektrikar	903	170	0,2	499	0,6
Cvetličar	128	24	0,2	139	1,1
Zidar	93	17	0,2	84	0,9
Inštalater strojnih inštalacij	572	104	0,2	331	0,6
Gastronomske in hotelske storitve	918	161	0,2	1521	1,7
Vrtnar	67	10	0,1	93	1,4
Grafični operater	27	4	0,1	2	0,1
Frizer	1354	150	0,1	991	0,7
Bolničar-negovalec	585	59	0,1	164	0,3
Upravljalca težke gradbene mehanizacije	71	7	0,1	8	0,1
Slaščičar	647	61	0,1	197	0,3
Mehanik kmetijskih in delovnih strojev	294	27	0,1	43	0,1
Pečar - polagalec keramičnih oblog	258	13	0,1	37	0,1
Izvajalec suhomontažne gradnje	62	3	0,05	20	0,32
Administrator	404	19	0,05	131	0,32
Računalnikar	732	27	0,04	94	0,13
Izdelovalec oblačil	88	2	0,02	13	0,15
Gospodar na podeželju	217	3	0,01	26	0,12
Gozdar	109	0	0	12	0,11
Papirničar	0	3		15	
Voznik	0	3		3	
Živilec	0	2		22	
Polagalec talnih oblog	0	2		4	
Metalurg	0	1		25	

Na osnovi teh podatkov smo naredili oceno, koliko učnih mest imamo v Sloveniji

»Financira Evropska unija – NextGenerationEU«

za posamezen izobraževalni program SPI. Oceno smo naredili na predpostavki: eno učno mesto lahko v šolskem letu v povprečju sprejme 3 dijake (šole pošiljajo dijake na PUD v različnih časovnih obdobjih, tudi glede na to, v katerem letniku izobraževanja je dijak). Po naši oceni je količnik 0,3 učnega mesta na dijaka še tolikšen, da bi lahko rekli, da imamo v Sloveniji zadostno število učnih mest. Če pogledamo število najavljenih učnih mest za šolsko leto 2024/25 rezultati kažejo, da:

- smo imeli zadostno število najav razpoložljivih učnih mest za izobraževalne programe SPI: Izdelovalec kovinskih konstrukcij (4,8 učnih mest na dijaka), Geostrojniki rudar (3,8), Mesar (2,8), Strojni mehanik (2,6), Klepar – krovec (1,6), Tapetnik (1,3), Steklar (1), Trgovec (0,7), Oblikovalec kovin – orodjar (0,7), Avtokaroserist (0,4), Mizar (0,4), Mehatronik operater (0,4), Dimnikar (0,3);
- da nismo imeli zadostnega števila učnih mest za izobraževalne programe SPI: Slikopleskar – črkoslikar, Pek, Tesar, Avtoserviser, Kamnosek, Električar, Cvetličar, Zidar, Inštalater strojnih inštalacij, Gastronomske in hotelske storitve (vsi po 0,2 učna mesta na dijaka), Vrtnar, Grafični operater, Frizer, Bolničar-negovalec, Upravljalca težke gradbene mehanizacije, Slaščičar, Mehanik kmetijskih in delovnih strojev, Pečar - polagalec keramičnih oblog (vsi 0,1), Izvajalec suhomontažne gradnje, Administrator (oba 0,05), Računalnikar (0,04), Izdelovalec oblačil (0,02), Gospodar na podeželju (0,01);
- nismo imeli verificiranih učnih mest za izobraževalni program Gozdar;
- so podjetja najavila razpoložljiva verificirana učna mesta za izobraževalne programe SPI: Papirničar (3 učna mesta), Voznik (3), Živilec (2), Polagalec talnih oblog (2) in Metalurg (1), vendar vanje nismo imeli vpisanih dijakov.

Če pa pogledamo število vseh verificiranih učnih mest v šolskem letu 2024/25, pa je slika takšna, da:

- je bilo glede na vpisane dijake zadostno število verificiranih učnih mest za 29 izobraževalnih programov: Izdelovalec kovinskih konstrukcij (29,2 učnih mest na dijaka), Geostrojniki rudar (17,8), Mesar (3,4), Strojni mehanik (6,4), Klepar – krovec (7,6), Tapetnik (5,8), Steklar (1), Trgovec (0,7), Oblikovalec kovin – orodjar (1,6), Avtokaroserist (1,3), Mizar (0,8), Mehatronik operater (0,8), Dimnikar (2,5), Slikopleskar – črkoslikar (2,4), Pek (0,7), Tesar (2,0), Avtoserviser (0,6), Kamnosek (0,9), Električar (0,6), Cvetličar (1,1), Zidar (0,9),

Inštalater strojnih inštalacij (0,6), Gastronomske in hotelske storitve (1,7), Vrtnar (1,4), Frizer (0,7), Bolničar-negovalec (0,3) in Slaščičar (0,3), Izvajalec suhomontažne gradnje (0,3), Administrator (0,3).

- Za 13 izobraževalnih programov ni bilo zadostnega števila učnih mest (od tega v 5 izobraževalnih programov ni bilo vpisa): Grafični operater, Upravljalca težke gradbene mehanizacije, Mehanik kmetijskih in delovnih strojev, Pečar - polagalec keramičnih oblog, Računalnikar, Izdelovalec oblačil, Gospodar na podeželju, Gozdar, Papirničar, Voznik, Živilec, Polagalec talnih oblog in Metalurg.

3.4 Rezultati fokusne skupine z zbornicama in ministrstvom

V fokusni skupini so sogovorniki največ pozornosti posvetili vprašanju smotrnosti (ponovnega) uvajanja nacionalnih minimalnih pogojev za verifikacijo učnih mest. Strinjali so se, da takšen pristop ne bi bil primeren, čeprav bi neko obliko pregleda in nadzora nad kakovostjo procesa vsaj MVI želelo. Razprava je nakazala možno pot, ki bi jo veljalo v bodoče še premisliti in konkretizirati.

Področje verifikacije je v Sloveniji v veliki meri *deregulirano*, saj je zakonodajalec pristojnosti prenesel na pristojne zbornice, ki za postopke verifikacije določajo interna pravila. GZS verifikacijo opravlja na osnovi Priročnika za verifikacijo učnih mest (b.l.). Priročnik vključuje opis kriterijev za verifikacijo za 34 poklicev oz. izobraževalnih programov, ki izobražujejo za te poklice. Vsak opis vsebuje: (1) osnovne podatke o izobraževalnem programu; (2) kratek opis pričakovanega znanja in zmožnosti; (3) kadrovske pogoje, ki jih mora izpolnjevati delodajalec oz. mentor in izobraževalec; (4) materialne pogoje (prostor in oprema, programska in tehnična oprema, število učnih mest v odnosu do števila delovnih mest); (5) zagotavljanje varovanja okolja in varovanja pred požari; (6) izpolnjevanje pogojev za izvajanje drugih izobraževalnih programov s področja [navedeno področje]; (7) poklicne kompetence, ki jih mora pridobiti dijak v sklopu izobraževanja in v sklopi PUD. OZS in TZS javno objavljenih meril nimata. Predstavnik OZS je v pogovoru povedal, da delujejo po lastnih navodilih za izvajanje verifikacije. Navodila javno niso objavljena. Sogovorniki iz zbornic so izrazili stališče, da je kljub temu regulacija zadostna. Predstavnik OZS so izpostavili tudi Obrtni zakon (1994), ki ga morajo pri verifikaciji upoštevati, in v 21. in 23. členu določa, da lahko izobraževanje dijakov izvaja le strokovno usposobljena oseba, ki ima

ustrezno obratovalnico. Neposredno podrobnejših pogojev Obrtni zakon ne določa. Vsaka obratovalnica za svoje delovanje potrebuje obrtno dovoljenje, kar sogovornik iz OZS razume kot pomembno varovalo kakovosti, saj pomeni dokaz, da obratovalnica deluje skladno z zakonodajo. Poleg tega pri OZS poudarjajo, da verifikacijo opravljajo izkušeni strokovnjaki s področja.

Na GZS so povedali, da na vsaki verifikaciji pregledajo cilje kataloga praktičnega usposabljanja za določen program SPI in se pogovorijo, katere od njih lahko v podjetju uresničijo. Če ugotovijo, da podjetje ne more uresničiti vsaj nekih minimalnih standardov, verifikacije ne podelijo. To se zgodi občasno.

Nadzor nad kakovostjo učnih mest poteka na osnovi osebne strokovne presoje posameznega strokovnjaka in internih praks, ki so jih skozi leta razvili na zbornicah. Kriteriji za presojo večinoma niso transparentni in na nacionalni ravni niso regulirani. Predstavniki zbornic to ocenjujejo kot primerno prakso in se ne strinjajo, da bi kriteriji, če so razumljeni kot nabor obvezne opreme, bili centralno predpisani (čeprav jih na GZS v svojem internem priročniku imajo), saj obratovalnice brez prave opreme v današnjem času ne morejo funkcionirati.

Večji nadzor s strani zbornic nad kakovostjo učnih mest je prisoten pri vajeniški obliki, saj se ta preverja tudi prek vmesnega in posredno tudi prek zaključnega izpita. Predstavniki OZS je poudaril velik pomen vmesnega preizkusa, prek katerega nadzornik preveri kakovost učnega mesta. Stališču je pritrdil tudi predstavnik GZS in dodal, da na vmesne preizkuse vabijo tudi organizatorje PUD, nadzornik pa v zapisniku označi tudi ustreznost materialnih in kadrovske pogojev.

Po mnenju predstavnika MVI bi regulacija verifikacije z določitvijo konkretnih materialnih pogojev zaradi hitrega tehnološkega razvoja bila napačna pot. Iz tega razloga niti smiselnega pravilnika ni bilo mogoče oblikovati, čeprav so se na MVI s tem vprašanjem nekoč veliko ukvarjali. Bolje bi se bilo usmeriti v KPU, zlasti na tiste temeljne poklicne kompetence, brez katerih v nekem poklicu ne gre. Hkrati je predstavnik MVI predlagal, da bi morda bili smiselno postopek verifikacije dopolniti s sistemom samoverifikacije in okrepiti prisotnost gospodarstva pri zaključnih izpitih – da bi okrepili izhodno logiko pri zagotavljanju kakovosti.

Predstavniki zbornic so nezadovoljni z zakonodajnega vidika neustrezno prakso šol, da napotijo dijake tudi na neverificirana učna mesta in da tega nihče ne preverja. Izražajo skrb nad ugotovitvijo, da šole pogosto ne uporabljajo CRUM ali zborničnih registrov učnih mest, čeprav v informiranja šol vlagajo veliko časa in truda, pri tem pa

nimajo nobenega nadzora nad PUD-om, ki se na takih učnih mestih izvaja.

Zbornici opozarjata na nekaj praktičnih ovir: stroški zdravniškega pregleda so za podjetja previsoki, štiridnevno pedagoško-andragoško usposabljanje si mentorji časovno težko privoščijo. Če bi želeli dejansko verificirati vsa učna mesta, ki danes sprejmejo dijake na PUD, bi se ti problemi po njihovem mnenju poglobili.

Ovira so tudi interpretacijske razlike pri pravicah dijakov in vajencev (nagrade, prevoz, obveznosti). Prihaja namreč do razlik v razumevanju glede izplačil (sorazmerna nagrada, časovna učinkovitost), kar kaže bolj na pomanjkanje jasne komunikacije, ne pa nujno do kršitve pravic. Sogovorniki iz zbornic vidijo v pomanjkanju komunikacije tudi razlog za slabše zaupanje v formalni postopek verifikacije. Zbornici sodelovanje ponujata, s šolami se želijo na to temo pogovoriti.

CRUM se kaže kot funkcionalno pomanjkljiv, saj ne arhivira zgodovine podatkov in ne vsebuje vseh dejansko verificiranih učnih mest (samo najave). Zato pri GZS predlagajo, da se v CRUM vključi tako najavljena kot vsa verificirana učna mesta. Pri OZS pa poročajo, da bodo svoj obrtni register učnih mest povezali z AJPES-om, zato se ne bo moglo več dogajati, da v registru ostajajo podjetja, ki so bila že zaprta.

4 Predlogi za oblikovanje novega modela verifikacije učnih mest

4.1. Značilnosti kakovostnih učnih mest v podjetjih med teorijo in prakso

Kot smo zapisali uvodoma, je na osnovi tujih strokovnih virov mogoče oblikovati vsaj 12 kriterijev kakovosti učnih mest v podjetjih, ki so del socialno-partnersko (dualno, trialno) zasnovanega poklicnega izobraževanja.. Sintezno poročilo zaključujemo z odgovori na vprašanje, do katere mere te kriterije v Sloveniji upoštevamo in na kakšen način. Ob tem izpostavljamo ključne ugotovitve, prednosti in pomanjkljivosti obstoječega modela verifikacije in nakazujemo pot do njegove izboljšave.

Kriterij 1: Za učenje z delom je vzpostavljen jasen in skladen regulativni okvir, ki temelji na pristopu poštenega in enakovrednega partnerstva, vključno s strukturiranim in preglednim dialogom med vsemi deležniki. To lahko vključuje postopke akreditacije za podjetja in učna mesta, ki ponujajo učenje z delom, in/ali druge ukrepe za zagotavljanje kakovosti.

Evalvacija kakovosti učnih mest za praktično usposabljanje z delom (PUD) in predlogi za posodobitev verifikacije učnih mest – Sintezno poročilo

Realizacija: V Sloveniji sta poklicno izobraževanje in socialno partnerstvo regulirana, najbolj podrobno za vajeniško obliko poklicnega izobraževanja. Verifikacija učnih mest v podjetjih je zakonsko predpisana, a dokaj odprto zasnovana. Država je večino pristojnosti prenesla na zbornice, ki postopke *verifikacije vodijo na osnovi internih pravil in izkušenj, pridobljenih v dolgoletni praksi. Kriteriji, po katerih zbornice presojujejo kakovost učnih mest so javni samo v primeru GZS.*

Kriterij 2: Učenje z delom je umeščeno v socialno-partnersko zasnovan izobraževalni program kot obvezni del izobraževanja. Poteka na osnovi sporazuma oz. pogodbe, ki jasno opredeljuje odgovornosti in pravice vseh strank.

Realizacija: Kriterij je realiziran, saj umeščenost učenja z delom glede na tip programa določajo nacionalna izhodišča za pripravo programov.

Kriterij 3: Aktivnosti, ki jih vajenci (dijaki) opravljajo na delovnem mestu, so vsaj v določenem delu enake aktivnostim, ki jih opravljajo zaposleni.

Realizacija: Glede na to, da mora PUD v programih SPI slediti KPU in – v primeru vajeniške oblike – tudi NIV ter upoštevajoč ugotovitve ankete med dijaki in vajenci, je mogoča trditi, da je kriterij večinoma realiziran. Vendar evalvacija kaže, da je sistemski nadzor pomanjkljiv.

Kriterij 4: Vajence (dijake) vodijo in spremljajo mentorji, ki so za svoje delo usposobljeni, imajo zanje čas in izkazujejo ustrezne pedagoške kompetence.

Realizacija: Kriterij je deloma uresničen. Ankete med dijaki in vajenci kažejo, da večinoma je tako, toda podjetja in šole poročajo, da so v podjetjih soočeni s stalnimi časovnimi stiskami ter da za usposabljanje zaradi preobremenjenosti težko najdejo čas. Za svoje delo mentorji pogosto tudi niso ustrezno nagrajeni. Izkazalo se je, *da so šole (zlasti organizatorji PUD) za podjetja in mentorje pomemben vir informiranja, svetovanja in izobraževanja na pedagoškem področju.*

Kriterij 5: Mentorjem v podjetjih je na voljo ustrezna strokovna podpora in priložnosti za nadaljnje usposabljanje.

Realizacija: Priložnosti za usposabljanje (kot smo pokazali že v prejšnji evalvaciji), niso zadovoljive, zlasti ne v majhnih in mikro podjetjih. Pričujoča evalvacija pa kaže, da so eden ključnih virov podpore mentorjem šole oz. organizatorji PUD, *kjer*

so vzpostavljene tesne oblike sodelovanja. Kjer sodelovanja ni, podpora umanjka.

Kriterij 6: Podjetja imajo na voljo finančno in nefinančno podporo, ki se izvaja na osnovi predhodnega dogovora o delitvi stroškov med delodajalci in javnimi organi.

Realizacija: Tega vidika v tej evalvaciji nismo preučevali, iz prejšnjih pa je razvidno, da je delitev stroškov zakonsko regulirana, da država podjetjem nudi določeno finančno podporo, da pa hkrati so za nekatera podjetja posamični stroški še vedno visoki (npr. zdravstveni pregled). Nefinančno podporo podjetjem nudijo zbornice in šole, vendar o enotni podpori po celotni državi še ne moremo govoriti.

Kriterij 7: (Bodočim) dijakom in vajencem so na voljo različne oblike (tudi individualne) in načini (v živo na šolah, sejnih ipd., na spletu) kariernega svetovanja in poklicnega usmerjanja. Ponudba učnih mest je pregledna in informacije dostopne.

Realizacija: Iz te in prejšnjih evalvacij je mogoče razbrati, da se šole in zbornice usmerjajo predvsem v promocijske aktivnosti, kariernega svetovanja je manj, ključni izziv je na ravni osnovne šole. Glavni vir informacij in podpore pri odločitvah dijakov in vajencev so še vedno *družine in prijatelji, kar v ranljiv položaj postavlja zlasti družine z manj socialnega in kulturnega kapitala. Tudi dostopnost preglednih informacij o učnih mestih je še velik izziv, saj so CRUM in drugi registri premalo prepoznani, za splošno javnost težje dostopni in uporabni.*

Kriterij 8: Sistem učenja z delom je del siceršnje skrbi za kakovost (upoštevajoč evropski referenčni okvir za zagotavljanje kakovosti poklicnega izobraževanja in usposabljanja EQAVET).

Realizacija: Ta kriterij ni realiziran. *Presoja kakovosti je v veliki meri prepuščena individualni presoji strokovnjakov, ki so vključeni v usposabljanje dijakov in vajencev – to so organizatorji PUD, deloma učitelji, mentorji v podjetjih in zbornični nadzorniki.*

Kriterij 9: Vodenje sistema na sistemski/nacionalni ravni kot njegova izvedba na institucionalni ravni potekata v duhu dialoga, sodelovanja, delitve odgovornosti in koordiniranja med vsemi deležniki.

Realizacija: Kot smo ugotavljali že v predhodnih evalvacijah, je na tem področju še prostor za izboljšave in za hitrejšo odzivanje na zaznane težave. Ta evalvacija pa predvsem kaže, da imamo v državi *primere dobrih praks, kjer sodelovanje poteka*

zgodno. Še več, kaže, da je sodelovanje eden ključnih zagotovil kakovosti.

Kriterij 10: Vzpostavljen je nacionalni sistem uravnavanja potreb in povpraševanja po učnih mestih.

Realizacija: Gre za širok kriterij, ki smo ga odpirali že pri drugih evalvacijah in ugotavljali šibkosti našega sistema na tem področju. Ta evalvacija pa te izzive še nazorneje prikazuje. Registri učnih mest so pomemben del nacionalnega sistema uravnavanja potreb in povpraševanja. *Ugotoviti je mogoče neenotnost pri zbiranju in prikazovanju podatkov (samo na OZS spremljajo in objavljajo podatke o zasedenosti učnih mest (za vajeniške in individualne učne pogodbe), vendar tudi v tem primeru ni nujno, da imamo prave podatke, Ker podjetja teh podatkov zbornici ne javljajo, ni jasno razmerje med najavami in vsemi verificiranimi učnimi mesti ...). Podatki torej ne dajejo celovite slike razpoložljivih in zasedenih učnih mest, niti niso uporabljeni za namene upravljanja s PSI.*

Kriterij 11: Vsako učno mesto je verificirano skladno z zahtevami poklica (izobraževalnega programa) in možnostmi podjetja. Že na ravni verifikacije se omogoča sodelovanje med podjetji in medpodjetniškimi centri.

Realizacija: Vajeniška učna mesta so vsa verificirana, ostala le v določenem deležu. *Na kakšen način in do kakšne mere nadzorniki pri preverjanju podjetja dejansko upoštevajo zahteve izobraževalnih programov, je predvsem odvisno od njih samih in internih praks zbornic.* Nerešeno ostaja vprašanje, kako dijake in vajence usposobiti za tista področja, ki jih posamezno podjetje ne zmore realizirati. Nekatere šole odgovornost prevzamejo nase, čeprav to ni njihova formalna dolžnost. Pogled na ustreznost aktualnega postopka verifikacije je *točka največjega razhajanja med šolami in zbornicami:* šole formalnemu postopku ne zaupajo, zbornice pa izražajo zaskrbljenost nad dejstvom, da ne šole ne regulator ne skrbijo za zakonitost in ne vztrajajo pri napotitvam dijakov izključno na verificirana učna mesta.

Kriterij 12: Preverjanje in ocenjevanje na učnem mestu pridobljenih kompetenc je regulirano, socialno-partnersko in objektivno zasnovano. Vajenčev napredek se preveri z vmesnim preizkusom z namenom preprečevanja osipa in preverjanja kakovosti učnega mesta.

Realizacija: Pravno-formalno je pri nas preverjanje in ocenjevanje v vajeniški

obliki nacionalno regulirano in odgovornosti deljene med šole in podjetja. Vendar tudi ta evalvacija potrjuje, da *mentorji na tem področju v veliki meri niso suvereni in veščji, šole pa – kot odgovorne za zaključevanje ocen in podelitev spričeval - ob tem čutijo nelagodje in zato mnoge med njimi podjetjem in mentorjem pomagajo. S strani šole je zaslediti tudi zadržanost do izvajanja vmesnih preizkusov. Pravijo, da ni zadosten mehanizem za preverjanje kakovosti učnih mest.*

4.2 Kakšen model verifikacije želimo?

Razprava na fokusni skupini, v kateri so sodelovali predstavniki zbornic in Ministrstva za vzgojo in izobraževanje, je pokazala, da konkretnega odgovora na to vprašanje še ni mogoče oblikovati. Razloga za to sta vsaj dva:

1. **Razhajanja** med ocenami primernosti obstoječih praks verifikacije so med socialnimi partnerji še prevelika, da bi bilo mogoče oblikovati izvedljiv posodobljen model verifikacije. Zbornici potreb po spremembah ne vidita, ostali partnerji pa so se skozi evalvacijo z izzivi šele natančneje in celoviteje seznanili.
2. **Nismo še prišli do soglasja o konceptualnem izhodišču celotnega procesa verifikacije, njegovega upravljanja in skrbi za kakovost učnih mest.** Zaradi manjše stopnje regulacije, šibkega nadzora in ne (vključenosti procesa verifikacije v sisteme zagotavljanja kakovosti, prihaja namreč do ločitve med formalnimi in neformalnimi procesi verifikacije. Zlasti v šolski obliki poklicnega izobraževanja je proces verifikacije pogosto neformalen (s strani šole), kar pomeni, da se striktno ne izvaja skladno z zakonodajo. Nadzor se ne izvaja. Sistem deluje na osnovi lastne presoje kakovosti s strani konkretnih vpletenih strokovnjakov in ne na osnovi nacionalnih kazalnikov kakovosti. Posledica tega je neenoten sistem in razlike v kakovosti med šolami in podjetji. Podatki o verificiranih učnih mestih – najavljenih in zasedenih – so pomanjkljivi in se ne uporabljajo za namene upravljanja PSI (npr. niso osnova za razpis izobraževalnih programov poklicnega izobraževanja za šolsko ali vajeniško obliko po šolah in regijah).

Kako se lotiti izboljšav? Države imajo na voljo dva pristopa k upravljanju sistema vzgoje in izobraževanja (in njegovih posameznih segmentov) in s tem tudi dva

temeljna pristopa k zagotavljanju njegove kakovosti:

1. En pristop temelji na *vhodni logiki*. Ta je značilna za centralizirano upravljanje sistema. Regulator predvsem skrbi za pripravo podrobnih predpisov, meril, smernic in podobnih dokumentov, ki usmerjajo delo na nižjih ravneh. Če bi se lotili urejanja verifikacije po tej logiki, bi denimo (ponovno) sprejeli nacionalni pravnik za verifikacijo in preverjali njegovo upoštevanje (inšpekcija pa bi preverjala zakonitost delovanja vključenih akterjev).
2. Drugi pristop pa temelji na izhodni oz. *rezultatski logiki*, ki je značilna za decentralizirano upravljanje s sistemom: predpisi so v tem primeru lahko ohlapnejši, kar omogoča institucijam ter zavodom samostojnejše delovanje. Hkrati pa ohlapne predpise v sodobnih sistemih spremljajo centralni/nacionalni standardi, kriteriji kakovosti in upravljanje sistema na osnovi podatkov. Poudarek je torej na spremljanju procesov in podatkov, evalviranju in nadziranju izhodne ravni (in manj na preverjanju delovanja skladnosti s predpisi). Če bi se lotili urejanja verifikacije po tej poti, bi denimo oblikovali nacionalne kriterije kakovosti učnih mest, morda tudi nacionalne standarde znanja za zaključne izpite, nadgradili registre ipd., kar bi moral spremljati sistem (notranje in zunanje) evalvacije. Bolj kot skrb za zakonitost delovanje se skrb odločevalcev prenese na skrb za kakovostne rezultate.

Slovenska tradicija je bliže vhodni logiki, čeprav imamo tudi elemente izhodne (najbolj razvito na področju eksternega ocenjevanja znanja). Iz razprave v fokusni skupini ni mogoče potegniti jasnih sporočil sogovornikov o poti, ki naj jo Slovenija ubere v bodoče na področju verifikacije učnih mest. Je pa v odgovorih sogovornikov – bolj izrazito pri zbornicah, a zaznano tudi pri MVI – *opazna naklonjenost okrepitvi rezultatskega pristopa*. Lahko bi oblikovali jasnejše kriterije kakovosti na nacionalni ravni, ki bi bili v pomoč pri verifikaciji učnih mest. Preverjali bi se lahko tudi pri vmesnem preizkusu in postali del sistema ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti v šolah in podjetjih.

Evalvacijo zato zaključujemo s pobudo po oblikovanju **nadaljnjih razvojnih aktivnosti**, v kateremih bi v socialnem dialogu razvili izboljšani model verifikacije in ga povezali z drugimi elementi posodobitve vajeništva (in PUD nasploh), ki so bili oblikovani v prejšnjih fazah te celovite evalvacije vajeništva v Sloveniji (s poudarkom

Evalvacija kakovosti učnih mest za praktično usposabljanje z delom (PUD) in predlogi za posodobitev verifikacije učnih mest – Sintezno poročilo

na krepitvi participatornega trialnega modela vajeništva). Treba bi ga bilo povezati tudi s sistemom kakovosti. K sodelovanju bo nujno pritegniti sindikate, ki lahko najbolj skrbijo za pravice vseh, ki se usposablajo na delovnih mestih. Pritegniti je treba tudi Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (tudi v povezavi z delovno inšpekcijo, ki je odgovorna za nadzor v podjetjih), ki se v dialog še ni intenzivno vključilo.

Model bi lahko pred frontalno uvedbo tudi pilotno preizkusili. V poklicnem izobraževanju, zlasti socialno-partnersko zasnovanem, namreč ne obstajajo enoznačni odgovori. Uspešni sistemi so tisti, ki skozi dialog, analizo podatkov in lastno raziskovanje razvijajo inovativne rešitve.

5 Viri in literatura

Kvale, S. in Brinkmann, S. (2009). *InterViews: Learning the craft of qualitative research interviewing* (2nd ed.). Sage Publications, Inc.

Mažgon, J. in Klarič, T. (2025). Delno poročilo o rezultatih anketiranja dijakov o PUD. CPI.

Skubic Ermenc, K. (2025). Delno poročilo o rezultatih fokusne skupine z zbornicama in ministrstvi. CPI.

Skubic Ermenc, K. (2025). Delno poročilo o rezultatih intervjujev z organizatorji PUD. CPI.

Strauss, A. L., in Corbin, J. M. (1990). *Basics of qualitative research: grounded theory procedures and techniques*. London: Sage.

Štemberger, T. (2020). *Uvod v pedagoško raziskovanje*. Koper: Založba Univerze na Primorskem.

Vogrinc, J. (2008). *Kvalitativno raziskovanje na pedagoškem področju*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.

6 Priloga: Najava verificiranih učnih mest (OZS in GZS) v izobraževalnih programih SPI od šol. I. 2017/18 do šol. I. 2023/24

Razpredelnica 5: Najava verificiranih učnih mest (OZS in GZS) v izobraževalnih pro-gramih SPI od šol. I. 2017/18 do šol. I. 2023/24

	Prikaz trenda	2017/ 2018	2018/ 2019	2019/ 2020	2020/ 2021	2021/ 2022	2022/ 2023	2023/ 2024
Oblikovalec kovin - orodjar	Št. učnih mest - OZS	11		24	26	16	62	55
	Št. učnih mest - GZS		423	438	293	295	292	427
	Št. učnih mest - skupaj	11	423	462	319	311	354	482
	Št. izvajalcev	8	99	154	111	112	123	150
Avtoserviser	Št. učnih mest - OZS	110		118	141	140	176	186
	Št. učnih mest - GZS		53	114	83	195	124	224
	Št. učnih mest - skupaj	110	53	232	224	335	300	410
	Št. izvajalcev	66	13	96	94	131	124	162
Mehatronik operater	Št. učnih mest - OZS	6		17	8	9	13	26
	Št. učnih mest - GZS		104	317	220	203	223	354
	Št. učnih mest - skupaj	6	104	334	228	212	236	380
	Št. izvajalcev	5	28	127	105	91	104	132
Mizar	Št. učnih mest - OZS	81		139	112	84	145	143
	Št. učnih mest - GZS		160	171	179	174	193	194
	Št. učnih mest - skupaj	81	160	310	291	258	338	337
	Št. izvajalcev	52	35	94	94	81	106	113
Strojni mehanik	Št. učnih mest - OZS	0		9	8	4	14	23
	Št. učnih mest - GZS		217	224	172	127	131	221
	Št. učnih mest - skupaj	0	217	233	180	131	145	244
	Št. izvajalcev		71	101	77	59	67	94
Elektrikar	Št. učnih mest - OZS	13		18	17	17	28	42
	Št. učnih mest - GZS		90	197	189	112	123	180
	Št. učnih mest - skupaj	13	90	215	206	129	151	222
	Št. izvajalcev	3	22	58	73	46	58	84
Avtokaroserist	Št. učnih mest - OZS	0		49	52	45	66	77
	Št. učnih mest - GZS		27	55	62	103	81	121
	Št. učnih mest - skupaj	34	27	104	114	148	147	198
	Št. izvajalcev	25	9	47	47	64	70	84

Evalvacija kakovosti učnih mest za praktično usposabljanje z delom (PUD) in predlogi za posodobitev verifikacije učnih mest – Sintezno poročilo

		Prikaz trenda	2017/ 2018	2018/ 2019	2019/ 2020	2020/ 2021	2021/ 2022	2022/ 2023	2023/ 2024
Gastronomske in hotelske storitve	Št. učnih mest - OZS		109		90	68	44	75	54
	Št. učnih mest - GZS			311	402	115	65	131	143
	Št. učnih mest - skupaj		109	311	492	183	109	206	197
	Št. izvajalcev		28	57	88	58	36	53	51
Frizer	Št. učnih mest - OZS		103		118	98	79	146	157
	Št. učnih mest - GZS			0	0	0	0	2	2
	Št. učnih mest - skupaj		103	0	118	98	79	148	159
	Št. izvajalcev		71		69	63	42	72	87
Inštalater strojnih inštalacij	Št. učnih mest - OZS		21		18	18	11	28	31
	Št. učnih mest - GZS			30	28	31	42	35	65
	Št. učnih mest - skupaj		21	30	46	49	53	63	96
	Št. izvajalcev		13	6	19	20	18	28	45
Bolničar-negovalec	Št. učnih mest - OZS								
	Št. učnih mest - GZS			94	82	92	22	11	64
	Št. učnih mest - skupaj		0	94	82	92	22	11	64
	Št. izvajalcev			8	9	11	5	2	7
Slaščičar	Št. učnih mest - OZS		8		7	6	3	22	16
	Št. učnih mest - GZS			44	59	56	12	38	39
	Št. učnih mest - skupaj		8	44	66	62	15	60	55
	Št. izvajalcev		4	11	23	18	6	16	17
Izdelovalec kovinskih konstrukcij	Št. učnih mest - OZS		12		7	6	2	6	15
	Št. učnih mest - GZS			9	15	27	23	14	20
	Št. učnih mest - skupaj		12	9	22	33	25	20	35
	Št. izvajalcev		3	3	11	16	10	10	16
Administrator	Št. učnih mest - OZS								
	Št. učnih mest - GZS			0	20	25	7	16	24
	Št. učnih mest - skupaj		0	4	20	25	7	16	24
	Št. izvajalcev			2	10	11	5	7	16
Trgovec	Št. učnih mest - OZS								
	Št. učnih mest - GZS			16	36	41	26	25	20
	Št. učnih mest - skupaj			16	36	41	26	25	20
	Št. izvajalcev			3	10	14	9	7	4
Pečar - polagalec keramičnih oblog	Št. učnih mest - OZS		2		1	4	1	7	6
	Št. učnih mest - GZS			3	4	5	3	1	14
	Št. učnih mest - skupaj		2	3	5	9	4	8	20
	Št. izvajalcev		1	1	3	5	2	6	8
Zidar	Št. učnih mest - OZS		21		13	8	6	5	10
	Št. učnih mest - GZS			0	14	4	16	1	7
	Št. učnih mest - skupaj		21	0	27	12	22	6	17
	Št. izvajalcev		5		8	7	9	4	8

Evalvacija kakovosti učnih mest za praktično usposabljanje z delom (PUD) in predlogi za posodobitev verifikacije učnih mest – Sintezno poročilo

		Prikaz trenda	2017/ 2018	2018/ 2019	2019/ 2020	2020/ 2021	2021/ 2022	2022/ 2023	2023/ 2024
Steklar	Št. učnih mest - OZS								
	Št. učnih mest - GZS			74	13	15	15	19	17
	Št. učnih mest - skupaj		0	74	13	15	15	19	17
	Št. izvajalcev			2	2	1	1	2	1
Klepar - krovec	Št. učnih mest - OZS		4		10	9	11	12	6
	Št. učnih mest - GZS			0	6	8	7	5	8
	Št. učnih mest - skupaj		4	0	16	17	18	17	14
	Št. izvajalcev		3		9	9	6	8	9
Mehanik kmetijskih in delovnih strojev	Št. učnih mest - OZS		3		5	3	3	4	4
	Št. učnih mest - GZS			2	1	1	6	0	9
	Št. učnih mest - skupaj		3	2	6	4	9	4	13
	Št. izvajalcev		1	2	3	3	3	2	8
Računalnikar	Št. učnih mest - OZS		8		0	0	0	1	1
	Št. učnih mest - GZS			5	11	6	2	6	12
	Št. učnih mest - skupaj		8	5	11	6	2	7	13
	Št. izvajalcev		1	4	6	5	1	6	6
Tapetnik	Št. učnih mest - OZS		2		4	1	1	6	10
	Št. učnih mest - GZS			2	5	3	0	3	3
	Št. učnih mest - skupaj		2	2	9	4	1	9	13
	Št. izvajalcev		2	1	5	2	1	4	6
Slikopleskar - črkoslikar	Št. učnih mest - OZS		7		8	5	1	1	4
	Št. učnih mest - GZS			13	3	0	5	0	8
	Št. učnih mest - skupaj		7	13	11	5	6	1	12
	Št. izvajalcev		4	3	4	3	3	1	6
Pek	Št. učnih mest - OZS		4		10	6	3	9	6
	Št. učnih mest - GZS			8	9	10	3	4	5
	Št. učnih mest - skupaj		4	8	19	16	6	13	11
	Št. izvajalcev		3	3	8	7	3	4	4
Živilec	Št. učnih mest - OZS								
	Št. učnih mest - GZS			0	0	13	11	13	9
	Št. učnih mest - skupaj		0	0	0	13	11	13	9
	Št. izvajalcev					4	5	5	4
Mesar	Št. učnih mest - OZS		2		2	1	0	0	1
	Št. učnih mest - GZS			13	1	13	2	1	6
	Št. učnih mest - skupaj		2	13	3	14	2	1	7
	Št. izvajalcev		1	4	3	4	1	1	2
Cvetličar	Št. učnih mest - OZS		7		1	6	1	3	7
	Št. učnih mest - GZS			1	0	1	1	0	0
	Št. učnih mest - skupaj		7	1	1	7	2	3	7
	Št. izvajalcev		6	1	1	5	2	3	4

Evalvacija kakovosti učnih mest za praktično usposabljanje z delom (PUD) in predlogi za posodobitev verifikacije učnih mest – Sintezno poročilo

		Prikaz trenda	2017/ 2018	2018/ 2019	2019/ 2020	2020/ 2021	2021/ 2022	2022/ 2023	2023/ 2024
Tesar	Št. učnih mest - OZS		23		7	20	9	7	6
	Št. učnih mest - GZS			0	2	0	2	0	1
	Št. učnih mest - skupaj		23	0	9	20	11	7	7
	Št. izvajalcev		9		6	9	8	5	5
Metalurg	Št. učnih mest - OZS								
	Št. učnih mest - GZS			10	8	3	4	5	7
	Št. učnih mest - skupaj		0	10	8	3	4	5	7
	Št. izvajalcev			1	5	2	2	1	1
Vrtnar	Št. učnih mest - OZS		1		5	5	4	6	5
	Št. učnih mest - GZS			3	1	0	1	1	0
	Št. učnih mest - skupaj		1	3	6	5	5	7	5
	Št. izvajalcev		1	2	3	3	3	5	3
Papirničar	Št. učnih mest - OZS								
	Št. učnih mest - GZS			36	2	6	3	5	4
	Št. učnih mest - skupaj		0	36	2	6	3	5	4
	Št. izvajalcev			7	1	3	2	3	2
Upravljalca težke gradbene mehanizacije	Št. učnih mest - OZS		0		4	0	1	1	2
	Št. učnih mest - GZS			3	3	0	3	2	1
	Št. učnih mest - skupaj		0	3	7	0	4	3	3
	Št. izvajalcev			1	2		3	2	2
Kamnosek	Št. učnih mest - OZS		0		0	0	0	2	1
	Št. učnih mest - GZS			4	4	4	0	2	2
	Št. učnih mest - skupaj		0	4	4	4	0	4	3
	Št. izvajalcev			2	2	2		3	3
Izvajalec suhomontažne gradnje	Št. učnih mest - OZS								
	Št. učnih mest - GZS			0	0	0	0	0	3
	Št. učnih mest - skupaj		0	0	0	0	0	0	3
	Št. izvajalcev								2
Izdelovalec oblačil	Št. učnih mest - OZS								
	Št. učnih mest - GZS			0	2	1	1	1	1
	Št. učnih mest - skupaj		0	0	2	1	1	1	1
	Št. izvajalcev				2	1	1	1	1
Voznik	Št. učnih mest - OZS								
	Št. učnih mest - GZS			0	10	5	10	2	1
	Št. učnih mest - skupaj		0	0	10	5	10	2	1
	Št. izvajalcev				1	1	1	1	1
Geostrojniki rudar	Št. učnih mest - OZS								
	Št. učnih mest - GZS			20	32	30	20	0	0
	Št. učnih mest - skupaj		0	20	32	30	20	0	0
	Št. izvajalcev			1	1	1	1		

Evalvacija kakovosti učnih mest za praktično usposabljanje z delom (PUD) in predlogi za posodobitev verifikacije učnih mest – Sintezno poročilo

	Prikaz trenda	2017/ 2018	2018/ 2019	2019/ 2020	2020/ 2021	2021/ 2022	2022/ 2023	2023/ 2024	
Gospodar na podeželju	Št. učnih mest - OZS								
	Št. učnih mest - GZS	--		0	0	0	2	1	0
	Št. učnih mest - skupaj	--	0	0	0	0	2	1	0
	Št. izvajalcev	--					1	1	
Polagalec talnih oblog	Št. učnih mest - OZS	--	1		1	1	1	0	0
	Št. učnih mest - GZS								
	Št. učnih mest - skupaj	--	1	0	1	1	1	0	0
	Št. izvajalcev	--	1		1	1	1		
Dimnikar	Št. učnih mest - OZS	--	2		0	1	0	0	0
	Št. učnih mest - GZS								
	Št. učnih mest - skupaj	--	2	0	0	1	0	0	0
	Št. izvajalcev	--	1			1			
Gozdar	Št. učnih mest - OZS								
	Št. učnih mest - GZS	--		0	0	5	0	0	0
	Št. učnih mest - skupaj	--	0	0	0	5	0	0	0
	Št. izvajalcev	--				1			

Prazna celica pomeni, da ni podatka.

